

RŪPINTOJĒLIS

Nr. 15

1980 rugsējis

Skiriamas jaunimui

TURINYS NR. 15

Jaunimas ir mokytojas.....	631
ASMENYB S UGDYMAS	
<i>Stasys Šalkauskis</i> . Jaunuomen ir gyvoji dvasia.....	634
K. [Felicija Kasputyt], Kai kurie asmenyb s komponentai	642
M S TAUTOS DVASIOS MILŽINAI	
Jz. [kun. Juozas Šal ius]. Vyskupo Julijono Steponavi iaus kunigyst s pilnyb s sidabrinis jubiliejus.....	646
POEZIJOS HORIZONTALAI	
Vincas Mykolaitis-Putinas	
Raudonpalv j liepsnoj.....	649
Saul tekis.....	649
Minioje.....	650
Birželio 15-oji.....	650
Tremtiniai.....	651
Prakeikimas.....	652
ŠVENT J DVASIOS PASAULIS	
Kunigas Jonas Bosko.....	652
MINTYS SUSIM STYMU	
Marija Pe kauskait -Šatrijos Ragana.....	658
Dar kelios mintys.....	661
BAŽNY IA PASAULYJE	663

*...Jaunime, raginu stoti prie blaivyb s, kad
<...> prad tumei nauj doros pakilimo epoch
Sau ir savo tautai (Vysk. Motiejus Valan ius).*

* * *

Dievas yra šviesa ir jame n ra jokios tamsyb s (1 Jn 1, 5).

*Iš to patiriame, jog esame j pažin ,
kad laikom s jo sakym .*

*Kas sakosi j pažin s, bet jo sakym nesilaiko,
tas melagis, ir n ra jame tiesos.*

*O kas laikosi jo žodži ,
tas iš ties tobulai myli Diev .*

Iš to ir paž stame, jog jame esame.

*Mylimieji, aš jums nerašau naujo sakymo,
bet sen sakym ,*

kur nuo pradžios esate gav .

Tasai senas sakymas yra mokslas,

kur j s gird jote.

*Kas sakosi es s šviesoje, o savo brolio neken ia,
tas dar teb ra tamsoje.*

*Kas myli savo brol , tas pasilieka šviesoje,
ir jame nieko piktinan io n ra (1 Jn 2, 3-5. 7. 9-10).*

JAUNIMAS IR MOKYTOJAS

Jaunas žmogus ilgisi mokytojo, kuris atskleist ties , parodyt keli , kuris atliept giliausius širdies troškimus. Ir Krist žmon s kreip si: *Mokytojau*, nes jo mokslas reišk išgelb jim , neš vilt , gr žino žmogui jo žmoniškum .

Tikr mokytoj b ta visais laikais - tai liudija kult ra ir mokslas, didži j žmoni biografijos, taut istorijos. Nežinome daugumos j vard , bet gyvename j skelbt ja tiesa, regime j žiebt švies . Kiekviena tauta turi savo mokytojus, kurie ugdo jos charakter , kuria kult rin ir moralin tautos ateities vizij . Mokytojo vaidmuo kuklus, tarsi nepastebimas, dažnai jis lieka savo mokini šeš lyje. Bet jis niekuo nepakei iamas, ypa tais tragiškais momentais, kai dvasin tautos gyvyb , kult rinis savitumas atsiduria pavojuje. Tod l šiandien taip neramu, žvelgiant m s mokytojus, kuri rankose t kstan i vaik likimas - m s tautos ateitis. Dramatiškas šiandien mokytojo vaidmuo, dramatiškos jo pareigos. Visa Lietuvos mokyklos istorija pažym ta tragizmo.

Turb t nedaug pasaulyje taut , kur mokytojams b t draudžiama dirbti savo t v yn je, kaip buvo draudžiama Lietuvoje ilgais carin s priespaudos metais. Lietuvi vaikus, kurie gal jo lankyti mokykl , mok svetimtaui, atsi sti ia ne tiesos skleisti, o nutautinti, atimti iš vaik tai, k skiepijo gimtieji namai. Tai buvo daroma atvirai, tod l kilo spontaniška opozicija tokiai mokyklai ir mokytojui. Tod l šalia rusiškos, oficialiosios mokyklos, veik *motinos vargo mokykla*, slapta buvo samdomi *daraktoriai*. Oficiali valdžios mokykla nebuvo nei moral s, nei religinio jausmo ugdytoja, ir visas vaiko aukl jimas gul ant t v pe i .

Nepriklausomyb s laik mokykla ištryn nepasitik jim mokytoju ir net padar j autoritetu. Mokykla tapo lietuviškumo židiniu, tautini ir moralini vertybi puosel toja. Bet tokia ji buvo tik 20 met . Tiesa, ir tada ji tur jo sav problem , ne visi ir mokytojai buvo tokie, koki nor tume, bet tai buvo sava, lietuviška mokykla, kuri tur jo dalykin ir moralin pagrind . Iš mokytojo buvo reikalaujama daug - ir kaip iš specialisto, ir kaip iš asmenyb s. Tod l pasitik jimas mokykla ir mokytoju buvo pagr stas.

Šiandien mokykla iš pagrind pasikeitusi, bet pasitik jimo ja išlik dar daug, - to pasitik jimo, kuris nuima dal atsakomyb s nuo t v pe i ; deja, ir pasitik jimo, kuris neleidžia žvelgti naujosios mokyklos esm s, pakitusi jos uždaviniai ir jos bei mokytojo dramatismo. Mokykla šiandien lietuviška, jeigu kalb sime apie d stom j kalb , taiau lietuviškos dvasios ten mažas. Nagrin jant literat r ar istorij apeinama tai, kur ryškiausiai reiškiasi tautiškumas. Apskritai ir patys žodžiai *tautiškumas*, *tautin dvasia* pašalinti iš apyvartos. Ir mokytojas šiandien rengiamas ne tam, kad savo tautos geriausius bruožus vaikams skiepyt : jam gr žintas tas pats *u itelio* vaidmuo. Šiandien mokytojo uždavinys - ugdyti tarybin patriotizm , kitaip tariant, meil „didžiajai t vynei“, paniekinant kilniausius, didvyriškiausius savosios istorijos puslapius: svarbu, kad mokiny sis monint , jog jis neturi didžiuotis savo tautos praeitimi, garbinti jos didvyri , jais sekti, kad tautos istorija es prasidedanti tik nuo tarybini met ...

Koks menkas, koks paviršutiniškas Lietuvos istorijos kursas vidurini mokykl programoje! Ne tik istorijos, literat ros, visuomenini moksl , bet iš esm s visi kursai skirti rusiškai m stysenai ugdyti, t. y. kad Lietuv matytume rusiškomis akimis. Ir t pa i program nuolat kei ia bei reguliuoja instrukcijos, nurodymai, šios dienos politikos reikalavimai. Kaip tad tokiomis s lygomis mokytojui išlaikyti savo asmenyb , savo - net ir tarybinius - principus? Mokykla yra tapusi savotišku melo fabriku, stauga, kur išmokstama meluoti ir prisitaikyti. Tie, kuriems pakanka dr sos ginti savo principus, paprastai neilgai išsilaiko. Kiti prisitaiko. Prisitaiko mokytojas, prisitaiko ir vaikai. Pagaliau kas šiandien tampa mokytojais? Daugiausia tie, kurie pasirinko pedagogin institut d l to, kad jame buvo

nedidelis konkursas... Dauguma universiteto absolvent eina mokykl tarsi katrog . O ar myli toks mokytojas vaikus, ar nori aukotis jiems, ir svarbiausia: ar myli ties ?.. tuos klausimus tegali atsakyti kiekvieno s žin , jo vidinio teisingumo jausmas, nes išoriniai mokytojo darbo vertinimo kriterijai visai kitokie.

Nat ralu, kad jaunas žmogus, gyvenimo aplinkybi nustumtas mo-kykl , stengiasi išvengti r pes i ir dirba taip, kaip reikalaujama, perteik-damas žini minimum ir operuodamas patogiomis fraz mis, o ne taip, kaip diktuo t pareiga. Vaikai greitai pajunta tokio mokytojo vidin tuštu-m , ir jis netenka autoriteto, o vaikai praranda moralin pagrind ir ide-al , taip reikaling paauglyst je, kad gal t ugdytis savo dvasios pasaul . Tikras stebuklas, kad mokyklose dar atsiranda jaunuoli asmenybi , vai-k asmenybi , kurie išdr sta ginti savo tiesos troškim (beje, išugdyt daugiausia šeimose)! Žinome daug spontaniško pasipriešinimo pavyzdži , ginant save kaip savarankišk asmenyb . N kiek ne mažiau rastume pavyzdži , kaip tas pasipriešinimas (kuris n ra jokia opozicija santvarkai, visuomen s strukt rai, o tiesiog tik teisingumo jausmo prasiveržimas) buvo nuslopintas laužant ir žalojant vaiko asmenyb , neleidžiant jam ramiai apsispr sti. Ir tai daro ne valdžios organai, o patys mokytojai lietuviai, kurie - vieni iš sitikinimo, kiti d l karjeros, o dar labiau iš baim s - vykdo vaiko nuasmeninimo funkcijas. D l to šiandien tiek daug tarybin s pedagogikos auk - jaun žmoni be pasaul ži ros, be charak-terio, be tautinio ir religinio jausmo. Jaun žmoni inertiška mas , gyve-nanti instinkt valdžioje, mas , paklusni stipresniojo nurodymams, d l savo egoistini interes kei ianti savo sitikinimus.

Kas gi duos jaunam žmogui ideal , jeigu ne mokykla, ne mokytojas? Betgi mokytojui, dar labiau negu mokiniui, uždrausta tur ti savo prin-cipus. Jis praranda ir t idealizm , kur tur jo. Šiandien mokytojas pasimet s tarp instrukcij , baugintas nuolatin tikrinim , nurodym , slegiamas nepasitik jimo juo, kaip dalyko specialistu, kaip aukl toju. (Juk ar ne d l to nepasitik jimo reikalaujama „paukš iuk “ ataskaitose, pamok plan ir konspekt bei daugelio formali dalyk , kurie išsekina j gas, užtemdo idealus?) Moky-tojas, pavarg s nuo pamok ir užklasinio darbo, materialini r pes i (kiek mokytoj šiandien neturi but !), neturi nei laiko, nei j g pagalvoti apie asmeninius dalykus, jam pritr ksta laiko sekti net savo specialyb s literat r .

Pagaliau mokytojo autoritetas devaluotas net tokioje, rodos, tik paties s žinei priklausan ioje srityje, kaip žini vertinimas. Yra neoficial s nu-rodymai, iš kuri dalyk neturi b ti dvejet , t. y. mokytojas neturi teis s j rašyti. O žvelgiant oficialiai, tarybin je mokykloje iš viso neturi b ti dvejet - pagal tai vertinamas mokytojo darbas, nepaisant jo pamok turinio, d stymo metodikos, objektyvi moksleivi žini . Ir mokiniai žino, kad mokytojas bej gis parašyti dvejet - mokini pažangumas šiandien

taip pat planuojamas! Net tie nedaugelis mokytojų, kurie mokyklą ateina kupini idealizmo, palengva pavargsta, apsiranta, „apsitrina“, pajut savo beįgiškumą k nors pakeisti sustabarjusioje švietimo sistemoje.

Nebdamos mokini id jiniu vadu, objektyviu žini vertintoju, tiesos skleid ju, mokytojas n ra n moralinis autoritetas. Juo labiau kad nemaža dalis mokytojų ir savo gyvenimu negali b ti dorovinis pavyzdys. Nat ralu, kad id jin devalvacija, demagogija sukelia ir moralin nuosmuk . Šiandien moralinio palaidumo reiškiniai mokykloje jau ne sensacija, ne retos išimty s - veikia u tai d sningumas. Skandalingai nuskamb t paskelbta statistika, kiek jaunuoli pradeda seksualin gyvenim dar mokyklos suole. Deja, tokia statistika netiriama ir nedaugeliui tie dalykai rimtai r pi. Tai irgi rodo, kad mokykla ir mokytojas beįgiai patenkinti jaunos sielos alk , patraukti j siekti aukštesni ideal .

Ir vis d lto šiandien dar ne visai išbl s s pasitik jimas mokykla, ir mokytojas daug gali nuveikti, nors iš jo atimta pagrindin teis ir pareiga - perteikti mokiniams savo principus, savo ties . Vidaus kult ra, vidin rimtis ir principingumas prabyla mokinius be žodži . Bet tai jau yra mokytojo kent tojo kelias ir tuo keliu eiti ryžtasi tik nedaugelis. O tie, kurie pasiryžta juo eiti, neša ant savo pe i ne tik mokyklos rutin , bet ir skaud dramatism . Tai išrinkt j , nepanorusi b ti pakalikais, kelias. Bet tik toks mokytojas ir kitiems gali parodyti keli - atsakomyb s už tautos ateit ir dvasin gyvyb keli ; tik toks gali išgelb ti jaun žmog nuo nužmog jimo, o kartu gr žinti žmogui tikr j vert . T vert , kuri Dievas dav savo tobuliausiam k riniui, kuri iškl ir tvirtino Kristus; vert , kuri rašyta pa ion žmogaus prigimtin ir kuri šiandien taip iškreipiama ir naikinama.

[Al Po iulpait]

asmenyb s ugdymas

Stasys Šalkauskis

JAUNUOMEN IR GYVOJI DVASIA

Žmogaus fizinis gyvenimas yra panašus nukirst k g . Jaunatv je žmogus kyla virš vienu šito k gio šonu. Pilno subrendimo amžiuje, vadinasi, pilnatv je, jis vyksta plokštakalnio lyguma. Pagaliau senatv je jis rieda pakaln priešingu k gio šonu. Taigi fizinis žmogaus gyvenimas eina laužyta linija, kuri iš pradžios kyla virš , paskui eina vienoje aukštumoje ir pagaliau krinta apa i .

Žmogaus gyvenimas b t be galo li dnas ir beviltiškas, jei šita laužytoji linija b t vienintelis jo simbolis. Laimei, šalia fizinio yra dvasinis gyvenimas, kuris gali eiti vairiomis linkm mis ir net nuolatai ir nenutr kstamai

kilti virš . Normali dvasinio gyvenimo linkm yra ta, kuri eina jaunatv s k giniu šonu ir nuolat kyla tiesia linija taip, kad senatv je žmogus jauiasi taip aukštai, jog stengia sykiu matyti jaunatv s, pilnatv s ir senatv s k gio šonus. Jis tada yra tikras išmin ius, nes jo gyvenimas buvo ne kas kita, kaip žem je prad toji amžinyb . Deja, toli gražu ne visados dvasinis žmogaus gyvenimas yra nuolatinis kilimas kaln , virš nes. Dažnai, labai dažnai ir jis yra laužyta linija. Laužyta fizinio gyvenimo linija su kažkokiu sunkiai nugalimu fatalumu lenkia apa ion ir dvasinio gyvenimo linij , ir reikalingas yra ypatingas svartis, su kurio pagalba dvasinis gyvenimas gal t nuolatai kilti virš , nepasiduodamas smukimo inercijai. Šitas svartis ir yra gyvoji dvasia.

Gyvoji dvasia ir jaunatv

1. Jaunatv yra nat ralus gyvosios dvasios amžius. Jai šita dangaus dovana ateina be joki pastang . Ji turi tik nusitverti šito dvasinio gyvenimo keltuvo ir su jo pagalba pasileisti kylam ja gyvenimo linkme. Jaunatv turi savo nuotaik , polinkius, pom gius, savo veiksen , logik , žodžiu tariant, savo dvasi . Jaunatv yra gyva, pilna idealizmo; lengvai užsidega, giliai jau ia, jautriai reaguoja; yra judri ir energinga; m gsta, kas yra nauja, nepaprasta; užjau ia svetimus vargus, yra linkusi pasi-aukojim ; turi subtil dorin jausm ir graži dalyk pam gim . Trumpai tariant, jaunatv iš savo esm s pasižymi *gyv ja dvasia*.

Ta iau tai yra tik viena medalio pus . Iš kitos pus s, jaunatv yra apsisprendimo amžius, kuriame gali pasireikšti ne tik gyvoji dvasia, bet ir real s pavojai, smukd žmog gyvenimo apa i . Jaunatv je šalia idealini polinki reiškiasi taip pat brutal s instinktai. Kartais j balsas aidi jaunoje sieloje taip pat galingai, kaip ir ideal s garsai. Jaunatv yra amžius, kuriame g ris ir blogis ypatingai ir intensyviai grumiasi d l jaunuolio sielos. Šitoje kovoje kiekvienas jaunuolis ir kiekviena jaunuol yra pašaukti stoti g rio pus je ir apsispr sti gyvosios dvasios linkme.

Tikra jaunatv s dvasia yra gyvoji dvasia, nors jaunatv gali nueiti ir dvasin s mirties linkme. Jaunatv je giliai jau iamas idealas ir lengvai rikiuojamasi jo tarnyb . Ji pripildo siel dvasinio džiaugsmo ir stumia pasi-aukojim . Jaunatv s dvasia yra ne kas kita, kaip sielos degimas idealo akivaizdoje, ir ne kas kita yra ir gyvoji dvasia.

2. Jaunatv tik tada gauna vert ir dorin turin , jei iš prigimties dovanos ji tampa apsisprendimo darbu, dvasios laim jimu. Kitaip tariant, Prigimtin jaunatv turi b ti paversta dvasine jaunatve. Žmogus tik tada stengia eiti nuolatai kylan i ja dvasinio gyvenimo linkme, kai sugeba sigyti ir pastoviai savyje palaikyti dvasios jaunatv . Lengviausiai tai pasiekama tuo atveju, kai dvasin s jaunatv s reikalui yra panaudojama Prigimties jaunatv : reikia tik psichofizin prigimties dovan paversti dvasiniu laim jimu ir pastoviai saugoti j vis gyvenim .

Jaunatv apskritai pasižymi psichologiškai suprantama gyv ja dvasia, o dvasin jaunatv pasižymi dvasiškai suprantama gyv ja dvasia. Dabar gyvoji dvasia yra ne tiek jauno temperamento, kiek dorinio apsisprendimo dalykas. Tod l, kai sakoma, kad jaunatv s dvasia turi virsti dvasine jaunatve, turima vis pirma galvoje psichologini jaunatv s ypatybi transformacija dvasines dorines ypatybes.

3. Galima sakyti, svarbiausias žmogaus aukl jimosi ir lavinimosi uždavinys yra jaunatv s dvasi saviugdos priemon mis paversti dvasine jaunatve. Jei žmogus savo uždavinio jaunyst je neišpildo, niekas jau jam negal s atlyginti to didžiausio nuostolio, kuris iš to susidaro. Jaunatvei yra duotos galimybės, kurios nepasikartoja v lesniame gyvenime, ir tod l taip dažnai tenka gird ti apgailstavim d l praleist prog . Dažnas juk kalba šiais žodžiais: *Jei b iau v l jaunas ir tur iau savo patyrim , kiek gal iau atitaisyti savo klaid ir išnaudoti geriausi prog .* Kod l tad jauniems nepasinaudoti vyresni žmoni patyrimu?

Jaunatv gyvena dabartine diena, ji nelabai r pinasi, kas bus rytoj. Jaunatvei iš tikro pakanka šiai dienai savo r pes i . Bet vienas dalykas yra sirgti rytojaus r pesiais, ir kitas dalykas numatyti savo elgsenos linij rytojaus perspektyvoms. Juk giliai ži rint dalyk reikia pripažinti, jog jaunatv iš tikr j dirba ateiai. Kokia yra jaunatv , tokia bus ir ateitis. Iš tos taisykl s mažą t ra išim i . Tod l susir pinti savo jaunatv s linkme ir yra ne tik išmintingumo sakymas, bet ir tiesiogin pareiga kiekvienai jaunuolei ir jaunuoliui.

Šiame susir pinime bene svarbiausias bus reikalas konservuoti jaunatv s dvasi dvasin je jaunatv je, t. y. visa, kas ateina dovanai iš prigimties, apsaugoti ir pakelti aukštesn laipsn dvasin je srityje. Tai yra geriausias savo jaunyst s panaudojimas visam gyvenimui. - Kas nedeg jaunu idealizmu ir entuziazmu, tas niekadoms nebuvo jaunas; o kas šito idealizmo ir entuziazmo nepavert dorin mis vertyb mis, veltui pragyveno savo jaunatv . Jis išžarst geriausias dangaus dovanas, pats net nesuprasdamas j reikšm s.

4. Jaunatv yra vis žmogaus j g pražyd jimas. Tai g li , bet dar ne vaisi amžius. Kad vaisiai b t graž s ir sveiki, reikia g les apsaugoti nuo pavoj . Nuo t pavoj gelbsti idealo meil ir kova su geiduliais, bet svarbiausia yra suprasti šituos pavojus ir nusistatyti pasipriešinti jiems.

Jaunatv yra apsisprendimo amžius. Jaunuolis stipriai pasiilgsta idealo ir sykiu stipriai jau ia pagundas. Tod l jam lengva pasisakyti už ideal , bet taip pat nesunku ir pulti pagundos valand .

Tvirtai apsispr sti reiškia su tvirta meile nusistatyti ideal ir sykiu ryžtis visomis j gomis kovoti su geiduliais. Tod l tikras apsisprendimas reikalauja didelio protinio ir valios veiklumo, t. y. idealo s moningo supratimo ir praktinio nusistatymo kovoti d l jo. Kad pagundos gal t b ti

nugal tos ir jaunas idealizmas gal t siviašpatauti jaunuomen s gyvenime, reikia gyvosios dvasios dorine, dvasine, religine prasme. Šita prasme gyvoji dvasia yra ne kas kita, kaip *dvasin jaunatv* .

Dvasin s jaunyst s ypatyb s

1. Gal niekas taip gerai neišreiškia esminio dvasin s jaunyst s turinio, kaip *idealo meil* . Meil yra širdies dalykas. Idealo meil yra panašiai prigimta dvasinei jaunystei, kaip kad erotin meil - prigimties jaunystei. Ta iau idealo meil s palyginimas su erotine meile ir konstatavimas, kad tai yra širdies dalykai, dar tiksliai neišaiškina, kas yra idealo meil .

Kas tai yra idealas ir kaip reikiassi jo meil ? Idealas yra nelygstamosios reikšm s id ja - vertyb , kuriai žmogus yra pasiryž s nesuinteresuotai tarnauti. Svarbiausi idealai, vadinami aukštaisiais, yra tiesa, g ris, grožis ir šventumas. Žemiau už šituos idealus yra nesuskaitoma daugyb lygstam - j ideal , kuriems žmogus paprastai tarnauja suinteresuotu b du. Tokie yra, pvz., sveikata, stipryb , valdžia, vairios utilitarin s vertyb s ir t.t. Aukš iau už visus šituos dviej kategorij idealus stovi vis vyriausias, tikrai absoliutinis idealas, b tent - Tobuliausioji Esyb - Dievas, kuris yra vis ideal Šaltinis ir Atbaig jas. Juo mažiau suinteresuotu b du žmogus tarnauja šitam Aukš iausiajam Idealui, tuo didesn atpild gauna iš jo.

Idealo meil iš tikr j yra ne kas kita, kaip pastovus jo laikymas savo dvasioje ir nesuinteresuotas tarnavimas jo naudai. Tai geidimas to laim - jimo, nuoširdus jam atsid jimas, entuziastiškas jo gerbimas, nenuilstama kova ir didžiadvasiškas aukojimasis d l jo. Kai doriškai suprantama širdis visomis savo j gomis linksta ideal , juo gyvena ir jame randa pasim - gim , galima kalb ti apie idealo meil .

Suprantama savaime, kiek reikia idealinio jautrumo šitai idealo meilei; bet kas daugiau už jaunyst turi šito jautrumo iš savo prigimties? Kaip tod l svarbu neprarasti šito jautrumo, šito širdingo nusiteikimo, kai jis ateina, kaip sakyta, dovanai! Vis geriau pažinti ideal ir vis tvir iau sijungti jo tarnyb , - štai jaunuoli pareigos pakeliui dvasin jaunyst .

2. Antra dvasin s jaunyst s ypatyb yra *dorinis jautrumas*. Jau idealo meil neleidžia žmogui b ti abejingam tiesos, g rio, grožio, šventumo dalykams, nes abejingumas aukštoms vertyb ms negali b ti suderintas su širdies kilnumu ir jautrumu. Ta iau dorinis jautrumas turi speciali viet tame bendrame kilnios širdies jautrume, kuris pagrindžia idealo meil . Dorinis jautrumas yra ypatingas akstinas dorinei pažangai. Žmogus, ne - jautrus mokslo ir meno dalykams, gali dar aukštai stov ti doros dalykuose. Bet be dorinio jautrumo žmogus negali pakilti kiek aukš iau dorov je. Dorinis jautrumas yra pagrindas tam doriniam jausmui, kuris visai intuityviai vadovauja žmogaus s žinei.

Dorinis jautrumas yra organiškai susij s su jaunyst s dvasia. Gyvenimo realizmas, doriniai kompromisai, prastiniai prasilenkimai su savo

s žine atbukina dorin jausm ir šiaip dorin jautrum ir padaro žmones nepaslankius dorinei pažangai. Tuo tarpu dorinis jautrumas padeda matyti savo tr kumus ir ydas, veria sielotis d l vykstan i pasaulyje neteisybi ir neduoda nurimti patiriant negerov savyje ir aplinkoje.

Tod l labai svarbu, kad tas dorinis jautrumas neatbukt abejingame apsilaidime, pasyviame nepaslankume, kompromisuose ir puolimuose. Ypa reikia saugotis pirmutinio dorinio smukimo, kuris paprastai yra pradžia inercingo ried jimo žemyn dorin pakrikim . Didelis dalykas yra apsaugoti dorin jaunyst s jautrum , kuris tarsi pagrindinis kapitalas visada gal s b ti našus doriniame gyvenime.

Žinoma, dvasinei jaunystei nepakanka tik to dorinio jautrumo, kuris ateina jaunatvei iš jos prigimties. Reikia, kad šitas jautrumas pasidaryt s moingas, t. y. pagr stas dorinio d snio žinojimu, ir prastin s s žin s sankcionuojamas. Kaip gražu, kai prigimties kapitalas yra išmintingai panaudojamas, ir kaip li dna, kai jis bergždziai išžarstomas su lengvap dišku neapdairumu.

3. Treia dvasin s jaunyst s ypatyb yra *protinis gyvumas*. Sakoma, kad žmogus yra protingas gyv nas. Jam prigimta ir privalu vadovautis protu savo gyvenime ir veikime. Bet dvasin jaunyst kelia protui didesnius reikalavimus negu paprastas vis dien gyvenimas. Dvasin jaunyst pasižymi gyvu protu: ji domisi daug kuo ir nori žinoti gerai. Jaunuomen taip pat plaiai domisi pasauliu ir gyvenimu. Ji geidžia visk matyti, visk gird ti. Ji nori žinoti, kod l, kam ir kaip viskas yra ir vyksta. Ji džiaugiasi, kad mato ger ir graž dalyk . Ji li di, kai susiduria su blogais dalykais, ir kelia klausim , kaip galim b t blogyb pašalinti, koki priemoni reik t tam griebtis, k privalu jos vietoje sukurti. Žodžiu tariant, jaunuomen su domumu stebi pasaul ir gyvenim , nori žinoti racionalius j pagrindus ir iniciatyviškai tiria j tobulumo priemones.

Kitaip tariant, jaunatv yra linkusi dom tis, žinoti ir kurti. Tai yra gyvenimo faktas. Juo remiasi taip pat ir dvasin s jaunatv s koncepcija. Žmogaus protas kartais gali b ti mažai paj gus, bet tai dar nereiškia jo negatyvumo. Taciau svarbiausia, kad žmogus b t paslankus naudotis savo protu, juo dirbti, juo kurti. Gyvosios dvasios žmogus, kaip ir jaunuolis, intensyviai domisi tiesa ir tikrenybe, siekia pažinti priežastis ir tikslus, iniciatyviškai nusistato kiekvienu klausimu, kur kelia pasaulis ir gyvenimas. Be šit protini ypatybi negalima taip pat kalb ti apie dvasin jaunyst .

Skirtumas tarp prigimties jaunyst s ir dvasin s jaunyst s ir ia gl di tobulumo laipsnyje. Dvasin jaunyst gyvai domisi pasauliu ir gyvenimu ir geidžia juos pažinti ne d l gyvo jaunatv s temperamento, bet d l gilesni žmogiškosios dvasios reikalavim , - dvasios, kuri turi reikalo plisti pažinimu. Juk jau Aristotelis yra pasak s, kad siela pažinimu tampa visu kuo.

4. Esame jau susek , kad dvasin jaunyst pasižymi idealo meile, doriniu jautrumu ir protiniu gyvumu. Kas turi visas tris šias ypatybes,

pasiryžim s ir ketvirta, iš j plaukian ia, - *pasiryžimu nuolat tobulintis*. idealo meil nurodo žmogui, kur jis turi eiti. Dorinis jautrumas skatina j tobulintis. Protinis jautrumas padeda jam vertinamai spr sti apie save ir susirasti priemoni tobulinimosi darbui. Sunku manyti, kad visi šie daviniai [duomenys] nesudaryt pasiryžimo pastoviai tobulintis.

Jaunuomen apskritai yra reformatoriškai nusiteikusi. Ji yra jautri tam, kas yra negera pasaulyje ir pa iame žmoguje, ir tiki, jog reikia tik geros valios, kad viskas gal t b ti pakeista j ger pus . Esant jautrumui taip pat ir savo netobulyb ms, jaunuomen je gyvas yra noras ir pasiryžimas tobulintis ir tobulinti pasaul .

Tad palaikyti dvasioje jaunatv s gerus pasiryžimus, juos sustiprinti gilesniu princip sisaviniu ir realaus gyvenimo pažiniu ir niekad os neatsisakyti nuo tobulinimosi ir tobulinimo kelio yra vienas iš svarbiausi jaunuomen s aukl jimosi uždaviniai .

5. Pagaliau pasiryžimas nuolat tobulintis reikalauja, kaip b tinos s - lygos, *dorinio optimizmo*, kuris yra iš eil s jau penkta dvasin s jaunyst s ypatyb . Kad b t galima tikrai myl ti ideal ir nuolat eiti tobulinimosi keliu, reikia tik ti, kad dorinis g ris, šiaip ar taip, galutin je s skaitoje gali ir turi laim ti. Nesvarbu, kad materialin je tvarkoje dažnai laimi blogis; nesvarbu, kad geriausi sumanymai dažnai, labai dažnai, niekais nueina gyvenimo kovoje; nesvarbu, kad žmogus dažnai neranda laim s šioje žem je. Svarbu, kad tik žmogus niekada nenustot j s dorinio d s - nio nelygstamumu; svarbu, kad jis nepaabejot apvaizdingu pasaulio sutvarkymu, kuris po gyvenimo kovos, žemiškos tragedijos ir kryžiaus kan - i žada Prisik lim ir Amžin j Laim jim .

Jaunuomen yra optimistiškai nusiteikusi iš savo prigimties, iš savo pob džio. Tiesa, ji kartais net nenusimano pakankamai apie gyvenimo tragizm ir rausvomis spalvomis vaizduojasi savo ateit ir gyvenimo eig . Laimingas ir ner pestingas yra šis optimistiškas amžius, bet jei jame nebus doriškai užsigr dinta, pirma gyvenimo audra gali išblaškyti jo rausvas svajones ir paskandinti j beviltiškame pesimizme. Kad galima b t tvirtai pasitik ti savo asmens pažanga, reikia jau jaunyst je savo patyrimu ir darbu siekti dorini laim jim . Juk optimizmas negali stipr ti pralaim jim nuotaikoje. Kad b t galima kantriai ir be apsvylim pakelti gyvenimo sm gius ir visa tai, kas pasaulyje vyksta neteisingo ir blogo, reikia pažinti gili kent jim prasm . Juk tas, kas šitos dorin s prasm s ne stengia suvokti ir prisiimti kent jim su intencija drauge su Kristumi nešti išganom j kryži , tas niekad os negal s išlaikyti optimistin s dvasin s rimties žiaurioje gyvenimo kovoje. Tuo tarpu praradus šioje kovoje dorin optimizm pralaimima ir pati kova.

Ir v l naujas uždavinys jaunuomen s aukl jimuisi: privalu pagilinti ir sustiprinti t jaunatv s optimizm , kuris dvasin je jaunatv je turi tapti

doriniu optimizmu, pagrįstu dorinio dėsno supratimu ir gyvenimo pažinimu. Kitaip tariant, temperamento optimizmas turi virsti dorinio nusistatymo optimizmu. Reikia dėkoti Dangui už jaunatvės dovaną, bet sykiu reikia už ją atsidėkoti doriniu darbu ir išganingomis pastangomis. Kas ateina dykai, neturi prašyti veltui. Tai būtų didžiausias nedėkingumas iš atžvilgio Tėvynei, kuris teikia jaunystės dovanas.

Priemonės dvasinei jaunystei laimėti

1. Bendras saviugdės uždavinys yra *jaunystės dovaną panaudojimas* dvasinės jaunatvės laimėjimui. Reikia, pirma, stiprinti idealo meilę; antra, išlaikyti dorinį jautrumą; trečia, išvystyti protinį gyvumą; ketvirta, aktyviai sujungti nuolatinio tobulinimosi darbą ir, penkta, sigyti nepalaužiamą dorinį optimizmą.

Uždaviniai nustatyti; dabar savaime kyla klausimas, kaip juos galima geriausiai realizuoti. Kitaip tariant, kyla vykdomųjų priemonių klausimas. Kokiame kelyje šios priemonės turi būti ieškoma, štai klausimas, kur dabar turime išspręsti.

Idealas mylimas todėl, kad jis yra vertingas kaip tam tikra dvasinė gėrybė. Tiesa, gėris, grožis, šventumas yra mums aukštesnieji idealai dėl savo reikšmingos vertės mums dvasiai. Jais gyvendami mes dvasiškai turime turtą, pakylame nuo žemiškos pilkumos ir einame amžinybės link. Nesugadinta, natūrali jaunystė savaime linksta idealo meilė. Svarbu tik šitą meilę išlaikyti ir sustiprinti dviem priemonėmis: idealo pažinimu ir atsidėjimu jam.

Kas iš jaunuolių nori linkęs pažinti tiesos, geistinio, džiaugties grožiu, susižavėti šventumu! Tai jau labai gera pradžia, reikia tik nesustoti šioje pradžioje. Ryžkimės sėmtingai palaikyti šiuos aukštuosius interesus arba domesius. Neleiskime jiems sumenkėti atsitiktinai gyvenimo eigoje. Jaunai sielai juk taip lengva eiti džiaugsmo ir aukšto dvasinio pasitenkinimo linkme. Sėmtingai ieškokime tiesos, atsidėkime geriems darbams, džiaukimės menu, siekime šventumo gyvenime religijos priemonėmis.

Gyvenime neišvengiama varė interesų kova, todėl būtina, kad šioje kovoje mes aiškiai stotume gerojoje pusėje ir su atsidėjimu nuosekliai kovotume dėl aukštesniojo intereso ir dėl aukštesniojo idealo. Tai svarbu, kad iš pat pradžių neleistume gyventi mūmyse dviem priešingiems idealams: teigiamam ir neigiamam. Tobulai pažinti tikrąjį idealą, lengviau stengsimės išlaikyti nuoseklią liniją.

Taigi tegul mūsų jaunatvės interesai padeda mums pažinti aukštuosius gyvenimo idealus ir palaiko mūmyse pasiryžimą jiems realiai tarnauti. To mes ir galime pasiekti pastoviai domėdamiesi dvasinėmis vertybėmis ir dėdami šiuos interesus savo pasiryžimo pagrindą. Žinomas juk yra dalykas, kad prisirišimas prie dvasinės vertybės yra stipriausias svartis mūsų valiai. Tad rinkimės, kad šis prisirišimas būtų pastovus ir tvirtas.

Tegul žydi kiln s jaunatv s interesai ir iš j išauga tvirti m s sielos nu-siteikimai!

2. Palaikymas savyje dvasini interes ir gyvenimas dvasin mis verty-b mis bus s kmingiausi tada, kai sykiu bus *saugomas* jaunosios *širdies skaistumas*. Šitas saugojimas yra bendra vykdomoji priemon dvasinei jaunatvei laim ti. Bet savo ruožtu galima kelti klausim , kaip arba kokio-mis priemon mis šitas širdies skaistumas gali b ti išsaugotas. Supranta-ma savaime, kad ia reikalingos dorinio aukl jimo priemon s, kurios iš-vysto dorin atsparum ir sykiu didina dorin aktyvum .

Jauname amžiuje turi didel s patraukiamosios galios ne tik bendri idealiniai užsimojimai ir kova d l teising id j , bet ir tokie naujov s dalykai, kurie nenusipelno susižav jimo ir paramos. Šiuo atžvilgiu yra labai reikšminga, kad m s laikais brutaliausi politiniai š kiai ir žiau-riausios priemon s sutinka didžiausi pritarim vis pirma jaunuomen s. Moderniosios diktat ros, ieškodamos sau adept vis pirma jaunuomen -je, dažnai egzaltuoja idealinius jaunatv s polinkius, bet sykiu nukreipia juos linkme, neturin ia nieko bendra su tikrais idealais.

Taip pat svarbu apsisaugoti nuo pirmo dorinio puolimo, nes po kiek-vieno puolimo naujas puolimas tampa vis lengvesnis. Juk jaunatv , kaip sakyta, ne tik teikia dovan , bet ir sudaro pagund . Jaunuoliškas ideali-zmas ir paslankumas entuziazm yra kaip tik tos priemon s, kurios gali b ti s kmingai panaudotos kovoje prieš pagundas d l dorinio skaistumo.

3. Ypatyb s, kurios yra b dingos dvasinei jaunatvei, gali b ti gyjamos ir stiprinamos *aukl jimosi ir lavinimosi rateliuose*.

4. Neabejotinai s kmingiausia dvasin s jaunatv s priemon yra *religi-ja*, arba net, tiksliau tariant, religijos priemon s. Pat Diev mistikai va-dina amžin ja jaunatve. Jis yra nekintamas ir, b damas absoliu iai tobu-las, yra nesenst s. Jis yra amžinas vis dvasios paj g žyd jimas. Galima tod l pasakyti, kad religija, kuri siekia galutin je s skaitoje amžin ver-tybi , siekia taip pat dvasin s jaunatv s.

Dievas yra vis aukšt j ideal pirmutinis šaltinis ir vyriausias tiks-las. Tod l Dievo meil yra aukš iausio idealo meil . Sykiu religija reika-lauja iš žmogaus ir vis kit dvasin s jaunatv s ypatybi : ir dorinio jautrumo, ir protinio gyvumo, ir pasiryžimo nuolatos tobulintis, ir dorinio optimizmo, privalomo kovoje d l religini ideal .

Po to savaime suprantama religijos reikšm dvasinei jaunatvei laim ti. Religin mistika, askez , liturgija, sakramentai, tarnaudami amžiniems tikslams, sykiu tarnauja ir dvasinei jaunatvei. Tod l visos religijos prie-mon s tinka dvasin s jaunatv s reikalui.

Be to, krikš ioniškoje religijoje yra ypatingai ryški dvasin s jaunatv s apraiška. Tai yra Evangelija su jos gyv ja dvasia. Pakanka paimti šit

Švent j Knyg rankas ir paskaityti vien kit posm , kad gyvosios dvasios dvelkimas apsupt m s siel . ia mes randame visas dvasin s jaunatv s ypatybes, išskeltas aikšt n tokiu steb tinu iškalbingumu, tokiu dievišku paprastumu, kad pasin rimas evangeliškj nuotaik jaunina m s dvasi ir teikia jai atsparumo. Kod l nesinaudoti s moningai ir tikslingai šita taip s kminga priemone dvasinei jaunatvei gaivinti? Juk ia rasime ne tik šitos dvasios šaltinius, bet ir pastovesn jos pagrindim .

Apskritai jaunuomen yra labai jautri evangeliškajai dvasiai, kuri taip gerai derinasi su jaunatv s dvasia. Paprastai žmon s, sendami ir smukdanti gyvenimo realizm , nuo evangeliškosios dvasios tolsta ir kartu tampa nejautr s doriniams religijos sakymams. Labai svarbu, kad evangeliškoji jaunuomen s nuotaika b t nuolatai stiprinama ir rast pastov pagrind dvasin je jaunatv je. Savo aukl jimosi ir lavinimosi rateliuose jaunuomen tur t skaityti ir studijuoti Evangelij , kad ši pasidaryt tikra jos dvasinio gyvenimo vadov . Kaip b t gražu, jei evangeliškasis žibintas tikrai šviest jaunuomen s aukl jimosi ir lavinimosi darbu.

Dvasin jaunatv yra ne kas kita, kaip pastoviai realizuota žmogaus sie-loje gyvoji dvasia. *Gyvosios dvasios s j dis* tur t gaivinti dvasin jaunatv lietuvi visuomen je. Jis tur t atsiremti jaunuomen s idealizm , šit idealizm išpl sti ir sustiprinti, kad naujosios visuomen s kartos netur t tr - kum , kurie fataliai atsiliepia dabartin s visuomen s gyvenimui ir veikimui.

sijungti gyvosios dvasios s j d ir dirbti jo linkme reikšt jaunuomenei eiti savo prigimt ja linkme ir stipr ti dorine veikla. Pirmoj eil j tur t eiti susipažinimas su to klausimo straipsniais, pasirodžiusiais m s spaudoje. Paskui labai didel reikšm gal t tur ti sigilinimas Šventosios Dvasios dovan doktrin , taip mažai paž stam ir sykiu taip reikšming gyvosios dvasios s j džiui. Jaunuoliai ir jaunuol s turi b ti pirm nai gyvosios dvasios s j dyje, kuris tur t dvasin jaunatv pastoviai realizuoti žmoni sielose. Štai uždavinys ir sykiu priemon , verti jaunuomen s d mesio!

(Iš prof. St. Šalkauskio paskaitos studentams ateitininkams, 1938 10 22)

K. [Felicija Kasputyt]

KAI KURIE ASMENYB S KOMPONENTAI

Kas turi dr sos ir ryžto žengti pirm j žingsn atsinaujinim , tas išeina žmogiškosios pilnatv s keli . Žmogiškosios pilnatv s kelias - esminis kelias. Juo eina tie, kurie veržiasi prie savo substancijos.

Savo asmenyb galima išugdyti tada, jeigu mokama atsinaujinti. Kas nepradeda iš naujo, tas nieko didžio negali pasiekti. Su atsinaujinimu yra susij ir atgaila, ir susim stymas, ir sugr žimas pas T v . Kas nenori pask sti kasdienyb s rutinoje, tas privalo nuolat atsinaujinti. Kiekvien

ryt mes turime vis dien prieš akis ir kartu turime visas galimybes žengti pirm j atsinaujinimo žingsn .

Galime pasakyti ger žod , nelaukdami jokios pad kos.

Galime b ti uol s, nelaukdami vertinimo ir pagyrimo.

Galime parodyti kam nors mandagumo žest .

Galime k nors duoti, nereikalaudami atlyginimo ir netik dami k nors gauti kaip atpild .

Galime li d ti su tais, kurie ken ia, ir galime džiaugtis su tais, kurie džiaugiasi.

Galime atsisakyti savo egoizmo ir prad ti gyventi kilniais altruisti- niais jausmais.

Tik aukš iau ir aukš iau! Pakilti nuo šiurkš ios kasdienyb s ir pilk šiokiadienio smulkmen , nuo niekingo praktikizmo. *Excelsior* - šis žodis tur t b ti viso mano gyvenimo leitmotyvas. Tai didžiausia malon , kuri suteikia Dangus. Jos d ka galima patirti tiek daug šviesi akimirk , išvys- ti tiek daug dvasinio džiaugsmo prospindži , kurie sklinda iš tolim j horizont .

humaniškumo s vok eina ir meil , ir pagarba, ir atidumas savo artimui. T žod mes taip dažnai vartojame ir kartkart mis parašome j iš didžiosios raid s. Ta iau humaniškumas daugiausia fig ruoja žodžiuose, o praktiniame gyvenime jis labai retai tepasirodo. Humanišku žmogumi mes gal tume pavadinti t , kuris gerbia ir myli savo artim . Humaniškas yra tasai, kuris atsisako savo egoizmo bei ribotumo, kuris pasiryžta savo kelyje spausti prasmingumo p dsakus ir visomis galiomis stengiasi išsi- vaduoti iš skurdaus egzistencinio b vio.

Tegul kiekvienas neša artimo našt - tada bus išspr stos visos proble- mos. Tegul kiekvienas myli savo artim , ir humaniškumas suž r s skaidria šviesa. Myl ti - tai link ti gero visiems, su kuriais susitinkame. Myl ti - tai tik ti žmogaus gerumu. Myl ti - tai pakilti virš savojo aš. Jeigu neišėini iš savo aš pasaul io, niekada nepasieksi humaniškumo.

Iš kit reikia tik tis dideli dalyk , bet nedera j prievartauti. Jeigu reikalauai, kad pirma jie pasikeist , o tik tada juos prad si myl ti, jei meil s neparodysi tol, kol jie bus verti, tai tau reik s ilgai laukti. Jeigu j n kiek nepakeisi, jeigu nieko juose nepažadinsi, tavo meil bus bloga.

Myl k nors ir nemylimas. B k laimingas neturte ir persekiojimuose. Tik kis daug, bet nieko nereikalauk, - sako filosofas ir psichologas Lujis Evelis.

Yra k no ir dvasios troškulys. K no troškul lengviau nuraminti - tereikia tur ti tik kelet gurdurkšni skaidraus šaltinio vandens. Dvasios troškulys yra didelis ir kankinamas. Norint j nuraminti, reikia surasti šaltin , iš kurio trykšta dieviškos versm s. Šiandien dauguma žmoni nejau ia dvasinio troškulio. Jie patenkinti savimi, savo materialine gerove.

Jie sots patys savimi ir savo tuštybe. Kitaip sakant - jie patenkinti ne-b timi. Jie netrokšta nei tiesos, nei meil s. Savo dvasinius proveržius jie nuslopina materialiniais g riais.

Atidžiau siklaus m s pokalbius pasteb sime, kad tai t ra tik monologai: kiekvienas kalba apie save ir sau. Norime, kad tik pašnekovas grei iau baigt kalb j s apie save ir mes gal tume prabilti apie savo reikalus, kurie paprastai nieko bendra neturi su pašnekovo reikalais. Taip ir t siame kiekvienas savo monolog . Kad m s pokalbiai tapt dialogu, reikalingos tam tikros s lygos.

Pirmiausia reikia išmokti klausytis ir tyl ti, o tik po to kalb ti.

Reikia siklausyti pašnekovo žodžius ir juos pasverti savo širdimi.

Reikia sijausti didži j psychologin ir filosofin Ties , didži j meil s kalb .

Nesunku myl ti t , kuris yra geras, taurus, laimingas. Ta iau nelengva myl ti t , kuris yra silpnas ir nelaimingas. Paprastai mes pataikaujame tiems, kurie yra už mus aukš iau, ir tiems, iš kuri norime k nors gauti. O jeigu pabandytume daryti atvirkš iai? Jeigu, užuot pataikav valdininkams, b tume malon s ir atid s tiems, kurie yra žemiau už mus? Užuot rod prielankum didiesiems, parodykime nuoširdum tiems, kurie yra nelaimingi, kurie ken ia d l vienokios ar kitokios naštos bei neteisyb s. Pabandykime pasielgti taip bent vien dien - ir tai jau suž r t tikrojo žmoniškumo spindul is.

Paprastai bijome ginti t , kuris yra puolamas ir smerkiamas. Mes bi-jome, kad nenukent t m s prestižas. Vert t prisiminti didžiojo Moky-tojo pavyzd : jeigu jis b t nor j s gelb ti savo prestiž Rašto aiškintoj ir statym leid j akyse, b t pasmerk s moter , kuri jie smerk kaip nusid j l . Ta iau jis kalbasi su ta vis paniekinta moterimi. Ir kalbasi taip, tarsi nelaikyt kalta. Koks jautrumas, kokia neišmatuojama didyb , koks gilus žmoniškumas, kai jis, kupinas meil s, nusižemina ir palinksta, kad pakelt kit žmog , kuris nupuol d l savo silpnumo!

Rašydama apie paklaidas, galvoju apie nuod mes, (žodis *nuod m* tapo labai nemadingas. Niekas nenori jo netgi min ti. Tod l nuod mes pavadinau švelnesniu vardu - *paklaidos*.)

Šiandien mums tenka tiesiogiai susidurti su tiek daug paklaid : su melu ir falšu, pyk iu ir neapykanta, klasta ir apgaule, su tuš iagarbišku-mu ir išpuikusi tuštybe. Kitaip tariant, su žmogaus menkyste. Bet tenka pasteb ti ir graži žmoniškumo savybi : pasiaukojimo, atlaidumo, d kin-gumo, meil s ir atjautos. Turb t viskas priklauso nuo to, kokias galias žmogus ugdo savyje. Jis gali pask sti purvo klampyn je, bet gali ir aukštumas pakilti. Jis gali b ti tikruoju žmogumi, bet ir niekingu padaru. Jis gali skleisti džiaugsm ir spausti savyje g rio p dsakus, bet taip pat jis gali s ti vien blogio s klas.

Gyvenimo palaima - tai moralin s žmogaus savyb s. Geri ir humaniški žmon s taurina ir kilnina visk , kas yra aplink. O pikti ir god s skleidžia tik skausm ir blog - nesvarbu, k jie dirbt , kokius išradimus daryt .

Jau pats troškimas b ti geram yra malda. Ir toji malda pati gražiausia, jai priklauso gražiausios akimirkos, kurios nuspalvintos amžinojo G rio troškimu.

Kiekvienas žmogus ilgisi nam , nes namuose galima jaustis laisvai ir nevaržomai: namuose yra šilumos ir meil s; namuose randi atjaut , r - pestingum , supratim ir atidum ; namuose nereikia apsimitin ti ir rodytis kitokiam negu iš tikr j esi. Namuose mes randame gaiv atils , kuris b tinai reikalingas nuo triukšmo pavargusiai sielai.

Vienoje mon je kabo plakatas: *Sudarykime jauki nam atmosfer* . Norisi pad koti tokio sumanymo iniciatoriams. Ta iau nelengva sudaryti nam atmosfer . Namiškiai paprastai padeda vienas kitam, r pinasi vienas kito reikalais, išgyvena vienas kito skausm ir širdg l . Jie dalijasi džiaugsmu ir skausmu. Kažin ar šiandien rastume toki staig , kurioje b t broliški tarpusavio santykiai? Dažniausiai ia veši susvetim jimas, slaptas pavydas, vienokia ar kitokia konkurencija ir priešišku - mas - n ra ia n kibirkšt l s nam šilumos.

Namai simbolizuoja ir amžin j palaimos buvein , kuri koncentruo - jasi nerimastingas žmogaus ilgesys. Namai - tai platusis meil s okeanas, kuriame *ras prieglobst visi upeliai*. Namai - tai amžinojo grožio buvein , kur visus surinks ir priglaus gerojo T vo ranka.

Nebenoriu toli svetim j , o tiktai pas T v namus, - ilgesingai skund si Novalis.

Nuvesk mane pro tamsias žem s bedugnes T vo namus, - maldavo rašytojas Eichendorfas.

Kaip maža dien mums skirta žem je, - sako rašytojas Bernanas, ste - b damasis ir kartu gail damasis, kad taip greit praeina gyvenimas. Iš tikr j - gyvenimas labai greit praeina. Tod l reik t branginti kiekvien akimirk , kad ji nepraeit veltui. Brangink j ne tod l, kad išpeštum kuo daugiausia naudos, bet tod l, kad gerbtum t laiko dovan , kuri Visaga - lis dovanojo kaip didžiausi lob . Kiekviena valanda skamba Amžinyb s aidu. Kiekviena akimirka gali išpirkti praeit ir nušviesti ateit. Svarbu ne tai, kokia kaina išperki šios valandos skausm arba džiaugsm : svarbu, kok svor uždedi ant Amžinyb s svarstykli .

Carpe diem! - naudokis prab gan ia diena. Paimk iš jos visk , k ji gali duoti. Tai pagonyb s š kis. Juo paženklintas ir m s dien gyvenim - as. *Linksminkis ir dainuok*, - skelbia m s laik epik rininkai, nor da - mi, kad žmogus užmiršt svarbiausi b ties problem .

Krikš ionyb skelbia, kad reikia gerai pasverti kiekvien valand l ir visada gyventi visavert gyvenim , kuris tiesia kelius Amžinyb .

M S TAUTOS DVASIOS MILŽINAI

∟ [kun. Juozas Šal ius]

VYSKUPO JULIJONO STEPONAVI IAUS KUNIGYST S PILNYB S SIDABRINIS JUBILIEJUS

Julijonas Steponavi ius gim 1911 m. spalio 18 d. Mici n kaime, Gerv i parapijoje, Vilniaus-Trak apskrityje. Pirmasis Juliuko mokytojas buvo jo t vas Karolis Steponavi ius. Pradžios mokykl Gerv iuose lank vos 2 m nesius. gimnazij j reng Gerv i klebonas kun. Ambraziejus Jakavonis, o aritmetikos mok pats t vas.

1921 m. ruden t vas arkliuku atvež Juli Vilni . Jis buvo priimtas Vytauto Didžiojo gimnazijos prieklas ir apgyvendintas Suba iaus g. Nr. 16, *Didžiojoje lietuvi prieglaudoje*. Pirmieji mokslo metai gimnazijoje Juliui buvo labai sunk s, nes teko su ryšuliais keliskart keisti gyvenam j viet . Spalio 1 d. lenk valdžia at m Lietuvi Vytauto Didžiojo gimnazijos (kur dabar yra sik rusi Valstybin konservatorija) patalpas. gatv išmest lietuvi gimnazij priglaud žydai. Teko mokytis popietin mis valandomis žyd gimnazijos patalpose Arkli gatv je. Vilniaus visuome nei sigijus ir suremontavus nam Švent j Pilypo ir Jok bo gatv je, Vytauto Didžiojo gimnazija sik r tenai ir prasid jo normalus mokslo darbas.

T pa i met spalio 5-6 d. lenk valdžia išmet gatv *Didžiosios lietuvi prieglaudos* vaikus ir mokinius. Nuskriaustuosius priglaud Aušros Vart mergai i bendrabutis. 1922 m. dalis nukent jusi mokini buvo apgyvendinta Filaret g. Nr. 17, dalis - Suba iaus g. Nr. 23. ia pateko ir busimasis vyskupas Steponavi ius.

1926 m. lenkams pagailo nam Suba iaus gatv je ir jie išvaik lietuvi mokinius. Juliui teko dvejus metus nuomoti kambar . Maist gabenosi iš nam . R pestingas t vas dažnai lankydamo savo s n vargdamas 3-4 paras, kol arkliuku sukardavo 70 km vien ir tiek pat kit pus .

1928 10 05 lenk valdžia likvidavo Vilniaus mokytoj seminarij . Jos mokiniai tur jo palikti Vilni . Atsirado laisv viet Filaret g. Nr. 17 bendrabutyje. ia ir apsigyveno Julijonas Steponavi ius. 1930 m. jis baig Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazij ir t pa i met ruden stojo Vilniaus kunig seminarij , kuri baig 1936 06 21 magistro laipsniu, pareng s ir apgyn s mokslin darb . Primicijos buvo Gerv iuose 1936 07 05. Pagal arkivysk. Romualdo Jalbžykovskio pasakym , jaunas kunigas Julijonas Steponavi ius tur jo b ti paskirtas vikaru Valkininkus, bet lenk civilin valdžia užprotestavo, nes Valkininkai ir Mici n kaimas buvo toje pa ioje Vilniaus-Trak apskrityje, kur gyveno „aršus“ lietuvis - kunigo Julijono t vas.

Pirmoji pastoracin kun. Julijono Steponavi iaus vieta buvo Rod nia. Jis ten išbuvo vikaru vos dvi savaites. Rod nios parapijoje buvo nemažai

už savo teises kovojan i lietuvi . jaun lietuv kunig jie iškart pamilo. Lenkams tai buvo nepaken iama, ir 1936 m. rugs jo m n. kun. J. Steponavi ius skiriamas sulenkint Gardin Bernardini 7-met s mergai i mokyklos kapelionu.

1939 m. prasid jus karui ir žlugus Lenkijos valstybei, Gardino faros [parapin s bažny ios] klebonas nor jo pasilikti kun. Julijon Steponavi i pas save vikaru. Ta iau šis papraš arkivysk. Jalbžykovsk skirti j lietuvišk parapij . Tuo metu buvo laisva Pal š , ten jam ir pasi l . Gav s skiriamuosius dokumentus, 1939 m. rugs jo m nes kun. Steponavi ius atvyko

Pal š s parapij . Pal šie iai j mini kaip tvarking klebon , ger administratori ir pavyzdging siel ganytoj .

1941 m. vasario m nes kun. Steponavi ius tapo Naujojo Daug liškio klebonu. Daug liškio iai - žmon s pamald s, gerbiantys Bažny i ir kunig , - su jais jaunas kunigas greit rado bendr kalb . Tik ia atsirado nauj sunkum - karas ir jo pasekm s. Vokie i okupacijos metu Daug - liškio apylink se veik lenk baltieji ir soviet raudonieji partizanai, be to, spaud hitlerinis režimas. Visi daug reikalavo iš gyventoj ir kunigo, vis reik jo bijoti. Žuvo daug nekalt žmoni . Kun. J. Steponavi ius, ramaus b do žmogus, link s tik gera daryti, nesiv l politin veikl , kantriai visk pak l ir laimingai išgyveno visus sunkumus.

1946 m. pasidar aktual s Adučiškio parapijos, o v liau ir Šven ioni dekanu postai. Arkivysk. Me islovas Reinys numat šioms sunkioms pareigoms kun. J. Steponavi i . Nors ir nenoromis, bet nuolankiai paklusdamas savo Ganytojo sprendimui, 1946 04 23 kun. Julijonas paliko rami lietuvišk Daug liškio parapij ir persik l mišri lietuvi -lenk Adučiškio parapij , kuri ribojasi su Baltarusijos respublika, o ten Bažny ios, kunig ir tikin i j pad tis dar si vis li dnesn . Adučiškyje kun. Steponavi ius rado jau senokai remontuot bažny i, karo metu nukent jusi klebonij . Parapijie iai daugiausia lietuviai; lenkai, nors j mažuma, išlaik prieškarini lenk pon ambicij ir reikalavimus. Pamaldas vien sekmadien gieda lietuviai, o kit - lenkai. Pamokslai kas sekmadien ir vieniems, ir kitiems, aiškiai skriaudžiant lietuvi daugum . Jaunatviškos kunigo energijos ir geros parapijie j valios d ka visi remonto darbai buvo s kmingai užbaigti; suderinta pamald tvarka, kuri nepakeista iki šiolei.

Adučiškio parapija didel , taigi Adučiškio klebonui ir Šven ioni dekanui buvo ypa daug pastoracinio darbo. Be to, dažnai tekdavo arkliu važin ti po 30-40 km Baltarusij . Civilin valdžia prad jo drausti kunigams važin ti atlaidus kaimynams patalkininkauti. Tik dekanui buvo leidžiama vykti visas savo dekanato parapijas. O t parapij - per 20. Vidutiniškai kiekvien m nes tekdavo neb ti namie po por sekmadieni . Gerai, kad dekanas tur jo darbš ius ir klusnius vikarus (kun. Juozas Juodagalvis, kun. Pijus Jankus ir kt.).

1955 m. dekan kun. J. Steponavičius užgula nauji rėpesiai. Jis suži-
nojo, kad vysk. Kazimieras Paltarokas pateikė popiežiui 3 kandidatus
vyskupus: kun. Juozap Stankevičius, kun. Petr Maželis ir dekan kun.
Julijon Steponavičius. Popiežius Pijus XII nominavo vyskupais kun. H Ma-
želis ir kun. J. Steponavičius. Pastarasis buvo nominuotas Antarado titulinis
vyskupu ir paskirtas vysk. K. Paltaroko padėjėju.

Teko rimtai apsispręsti - vyskupo pareigūntis buvo labai rizikinga.
Kunig maža. Visai Lietuvai palikta tik viena seminarija Kaune. Klierik
skaičius labai apribotas. Valdžios remiama ateist veikla labai agresyvi.
Kun. J. Steponavičius dienas naktis malda ir atgaila praš Diev šviesos.
Vilniaus kunigai prof. Vincas Taškėnas, Juozas Vaičiūnas ir Stanislovas
Valiūnas, sužinoj apie kun. Steponavičiaus dvejones, nuvyko Adučišk
jo paguosti ir pastiprinti. Pagaliau, susitaikė su Dievo valia, vadovauja-
mas t. Karolio Garucko SJ Kabeliuose atlikė 8 dien rekolekcijas, kun. Juli-
jonas Steponavičius drauge su kun. Petru Maželiu 1955 m. rugsėjo 11 d.
buvo konsekruotas vyskupu. Iškilnis vyko Panevėžio katedroje, konsek-
ravo vysk. Kazimieras Paltarokas.

1955 m. lapkričio mėnes Vilniaus miesto valdžia vysk. Julijonui Ste-
ponavičiui davė but Melnikaitė gatvėje, ir jis persikėlė sostinė. Šv.
Rapolo bažnyčioje (ji buvo arčiausia) vyskupas darbo dienomis ir sekmdie-
niais aukodavo šv. Mišias ir sakydavo pamokslus Aušros Vartė Šv. Mer-
gelės Marijos, Gailestingumo Motinos, koplyčioje. Du mėnesius per metus
(liep ir rugpjūt) jis teikdavo Sutvirtinimo sakrament Vilniaus ir Panevėžio
vyskupijose (1956-1960 m. sutvirtino 106 367 tikinuosius).

1957 m. gruodžio mėnes. vysk. K. Paltarokas gavo Šventojo Sosto rašt,
kuriuo po jo mirties vysk. J. Steponavičius bus skiriamas Vilniaus
arkivyskupijos ir Panevėžio vyskupijos Apaštalinis administratoriumi.
1958 m. sausio 3 d. mirė vysk. Kazimieras Paltarokas, ir vysk. Julijonas
Steponavičius pradėjo eiti Apaštalinio administratoriaus pareigas. Ka-
dangi Bažnyčiai atsidavusius ir veiklesnius kunigus jis stengėsi skirti
atsakingus postus, ateistinei valdžiai nepatiko. Pradėta reikalauti, kad
vysk. Julijonas uždraust jaunimui patarnauti šv. Mišioms, dalyvauti
procesijose, choruose. galiojantis religiniams reikalams Rugienis, numa-
tė vyskupo post dirbant Vilniuje Kaišiadorių vyskupijos kunig es-
lov Krivaitis, stengėsi sudaryti vysk. Julijonui nepakenčiamas sąlygas.
Pagaliau 1961 01 18 Vilniaus m. milicija pareikalavo, kad vyskupas
išvykt iš Vilniaus Žagarė.

Bildamas tremtyje vysk. Julijonas neužmiršta savo ganomųjų: už juos
meldžiasi, kartkart mis aplanko, taria ramina žod, pasako pamoksl.
Aplank Druskininkus, Marcinkonis, Kabelius, Ceikinius, Adučišk, Daug-
lišk, Palėš, Švenčionius, Vilni ir kt.

Tikintieji myli ir gerbia savo Ganytoją, prašo Diev, kad greičiau leist
jam grįžti savo pareigas Vilniuje. Dieve, padėk!

POEZIJOS HORIZONTALAI

*Vincas Mykolaitis-Putinas***RAUDONSPALV J LIEPSNOJ**

Vidurdienio saul ir v jas, ir karštis,
 Ir pragaras r kstan iais dulk m keliais.
 Laisv jan iais pol kiais kilti ir veržtis
 Išg sdinti paukš iai sparn neišskleis.

V lyvo pavasario dygstan i s j
 Nudegino kaitros, nurinko varnai.
 Sausi ryt v jai dirvonus ak ja,
 Apnuoginti li di lauk akmenai.

Ir tu, mano gimtas žaliuojantis kaime,
 Skamb j s dain šimtastygiais aidais,
 Keliesi su r pes iu, guodies su baime,
 Kaip namis t višk s kloniais bastais.

Žiauri ir pikta raudonspalv liepsna
 Išdegino tavo laukus ir g lynus.

Ir moteris, vaško žvake nešina,

Nelauktai aplanko gentis ir kaimynus.

M s dienos kaip tankios kal jim grotos -

Ir laisv s aušra jom negreitai nušvis.

Nebylios kal jim sienos rasotos...

O Viešpatie, kokia klaiki ta butitis!

(1941 06 10)

SAUL TEKIS

Su neviltim ži riu tekan i saul raudon :
 Ji klaik darbymet mano dienom pranašauja.
 Jau eina pjov j su žvilgan iais dalgiais kolona,
 Ir virpa kietai rankav t suspaudusi sauja.

Bet ni r s ir vieniši tekan ios saul s pjov jai

J dalgi šeš liai pro galvas užlanko juodai.

Juos lydi ne dainos, bet žauja dulk mis v jai

Ir šird baugin pranašingi vaizdai.

Bus žem je audros, bus užtvankas griauunan ios li tys,
 Gaisr ugniaspalviai liežuviai padanges laižys.

Pavirs pelenais m s dirvos ir s jos, ir pj tys,

Ir siela prekiauti mus gundys gudrusis žaltys.

Ateis ta diena, kuomet broly pajusime Jud .

Jau išgam knibžda šeš liuos niekinga gauja.

Jau s n ir dukr prieš t v ir motin pjudo

Ir kursto pagiež klusni j verg minioje.

Bij n i r r t šalie, mano žeme gimtoji!
 Papluši tu ašarom, karštu sruvensi krauju.
 Bet šiandien, kol tekan ia saule raudonai dienoji,
 Linkiu tau atgimt su rytojaus pasauliu nauju.

(1941 06 11)

MINIOJE

Paniur akys ir veidai vagoti,
 Ir keršto sm giui kumš iai sugniaužti.
 Bastykis gatv m, išguitas beproti,
 Ir niekam nesakyk, k širdyje kenti.
     Žygiuoja minios, dunda pilkos gatv s,
     Laukiniai š ksniai klykia dainose.
     Ir m s paniekintos, baisios vienatv s
     Raudom neišraudos suvargusi dvasia.
 Atplaukia karstas - džiugesiai sustingo, -
 Be gedulo vainik , be varp ,
 Ir be litanij , graudžiai malding ,
 Jis nuplauk ir dingo tarp tyli kap .
     Kažkur prie kryžiaus verk dvi našlait s,
     Kažkur gegut tolyje kukavo.
     M s skausmo met nieks nebuvo skait s
     Ir niekas tokios laim s mums nepranašavo.
 Mes gr žtume dabar vakardien ,
 Pabarst galvas egli pelenais.
 Mes kaltum savo buit - kiet plien ,
     Mes skristume padang m sakal sparnais.
     Bet gatv mis jau v l žygiuoja minios
     Tolyn platyn t višk s laukus.
     Ir šliaužia kaip gyvat s piktos žinios,
     Ir kažkur sublizg jo žvilgesys baugus.

(1941 06 11)

BIRŽELIO 15-oji

Prisiseki, lietuvi, gedulo spalv .
 Šiandien li dnos švinta tau sukaktuv s:
 Prieš trejus metus vergov n tau pajung galv
 At jusi tankai, kardai ir durtuvai.
     Meni, kaip dund jo t vyn s keliai
     Ir svetimo krašto plienas žvang jo, -
     Ir merk si saul s karšti spinduliai
     Nuo juodo gimtin s šalies paverg jo.

Tyl s paniur pulkai alkani,
 Žvairaakiai veidai ir spalvota oda...
 Nuo to laiko vis vien, kur esi, kur eini,
 Jie, kaip šiurp s šeš liai, su tavim visada.
     Nuo to laiko tau kažkas šird smigo,
     si d krauj , kaip nuodinga rakštis.
     Nei šviesos, nei ramyb s tavy nebeliko,
     Tik r pestis, baim , klaikuma ir naktis.
 Paniekintas gl di veidmainyst s klane,
 Pasotintas šmeižto, apgaul s ir melo.
 Gyvenimas kybo ties juoda bedugne,
 Toks menkas, trapus ir nevyk s be galo.
     Pra jo tie metai aikš i , gatvi triukšme,
     Nebeteko žavimo nei žygiai, nei aukos.
     Ženg šiurp s vaiduokliai tolyn savaime,
     Tik prieblandoj kauk s su pašai pa raukos.

(1943 06 15)

TREMTINIAI

Paliko toli savo t višk s stot ,
 Gimtini lauk nematyti seniai.
 Ne turt , ne laim s keliauja ieškoti
 Lietuviškos žem s li dni tremtiniai.
     Išdži vusios burnos ir užvertos akys,
     Ir k diki alkano klyksmo kan ia...
     Ir motin širdys kraujuodamos plak s,
     Ir geso gyvyb kovoj su mir ia.
 Toli pasiliko t vyn s dirvonai,
 Sugriaut sodyb apleistos vietov s,
 „Stalino saulei“ pašvietus raudonai,
 Lietuvis neteko taikos ir gerov s.
     Plombuot vagon grotuoti langeliai,
     Ir bado, ir troškulio kupinos dienos...
     Prašvito juk saul ir tremtinio daliai
     Pro šaltas rasotas kal jimo sienas...
 Toli siau ia t višk s girios ir lankos -
 Ir laim , ir džiaugsmas toli pasiliko.
 Tik tvank s vagonai ried dami trankos
 „pla i t vyn “ raudono grobiko.
     Kada bus kelion s kent jim galas,
     Nuvargusios akys žvelgt ne mano:
     Ledinis Altajus, laukinis Uralas
     Ir nusiaubtos step s r staus Kazachstano.

Aptemo j žvilgsnis nuo tvaiko ir ko,
 Aplink tuštuma ir berib naktis.
 Susidrumst siela ir mintys nutr ko,
 Ir šalt dvelkim pajuto širdis.

(1941 06 20)

PRAKEIKIMAS

M s gimtin s r mui suliepsnojus,
 Skundo, ašar , verksm gana!
 Tegul griauana nedarnius sienojus
 Bomb sm giai ir ugni liepsna.
 Tegul ž va pelenuos ir d muos
 M s g da, neviltis, kan ia,
 Ir juodos nakties tamsus klaikumas,
 Ir visa jo slegianti valdžia.

Ak, gana apgaul s tos ir melo!
 Ž kit, alkan gauj vadai!

Laisv s nebetekusio vasalo

Veide šypsny, o širdy nuodai.

Vargo vieškeliu m s dienos jo:

B ti tremtiniu savam krašte,

Garbint vard savo paverg jo,

Džiaugtis jojo pergale šviesia.

Toks dar vakar tu buvai, lietuvi,

Toki praeit vis dar mini.

Bet išgird s pirm m šio š v ,

Tu ryžtingai aikšt n išeini.

Laisv s gand gaisro d muos gaudai,

Žygi draugo ieškai ugnyje.

Prakeikimas prievartai ir skriaudai,

Tegyvuoja laisv s brolija!

(1941 06 23)

(Iš kn. **R s ios dienos**. Sakalas, 1944)

ŠVENT J DVASIOS PASAULIS

KUNIGAS JONAS BOSKO

Duok man sielas, o visa kita pasiimk

(Don Džovani Bosko)

Reta bažny ia šiandien neturi paveikslo, kuriame vaizduojamas vaik
 apsuptas kunigas. Tai palaimintasis Jonas Bosko (*Don Giovanni Bosco*),
 pra jusiame šimtmetyje Italijoje m sis glausti ir aukl ti apleistus vaikus

ir našlaičius, geriausiai savo auklėtinius subręstus šiandien visame pasaulyje plačiai žinomą *Salezio draugiją*, sukuriant saugojamosios pedagogikos sistemą.

Jonas Bosko gimė 1816 m. rugpjūčio 16 d. mažame Bekio kaimelyje Italijos šiaurėje. Nesulaukęs nė dvejų metų, neteko tėvo. Motina Margarita Okjena, likusi našle su dviem vaikais, visas jėgas skyrė jų auklėjimui. Ji buvo griežta ydoms, bet išmintingai atlaidi ir gera, nevaržė vaikų laisvę ir ypatingai dėmesį skyrė religingumui: ugdė jiems krikščioniškojo gyvenimo principus, kuriais pati ištikimai ir be kompromisų gyveno. Tokios motinos mokykloje formavosi ir busimojo kunigo charakteris, pasirodė pirmieji pašaukimo daigai.

Rinkti broliai vaikus ir su jais būti - buvo didžiausias ir vienintelis mano troškimas nuo pat penktųjų amžiaus metų. Man atrodė, kad kitoks darbas man nėra nedera, - kalba Šventasis savo atsiminimuose, kuriuos parašė griežtai popiežiaus sakyta.

Tačiau pašaukimo išsipildymas dar buvo toli. Bosko šeimoje pertekliaus niekada nebuvo, o išeiti kunigus ar bent baigti gimnaziją reikėjo nemažai pinigų. Berniukas degė troškimu mokytis, bet jau bandymas lankyti pradžios mokyklą susidūrė su kliūtimis. Vyresnysis Jonuko brolis buvo griežtai priešingas bet kokiems „piemens mokslams“. Bandė padėti vienas kitas kunigas, tačiau tai nebuvo sistemingas mokymasis, o ir tas be galo erzino brolį. Pagaliau Jonas buvo priverstas išeiti tarnauti.

Po dvejų metų tarnystės netikėtai pagalbatė jo motinos brolis. Vyriausiajam sūnui nesiliaujant prieštarauti, motina ryžosi padalyti kėlelį, ir Jonukui pagaliau atsivėrė kelias mokslų - tiesa, pilnas vargo, atsižadėjimo, tikro skurdo.

Baigęs gimnaziją, Jonas Bosko stojo Kjer kunig seminarij, į baigus, dar dvejus metus mokėsi Turino dvasinėje akademijoje. Apdovanojimas fenomenalia atmintimi, daug dirbdamas, jis nuodugniai susipažino su antiklasikais, Bažnyčios istorija, filosofija, literatūra. Be to, darbdamas gimnazijoje ir turėdamas laisvo laiko, išmoko siuvėjo, šaltkalvio amato, pramoko griežti smuiku. Mokėjo vairiausi pokštą, žaidimą. Gerai pažinojo vaikus, nes nuo kūdikystės augo jų būryje. Tad baigus mokslus buvo visiškai pasirengęs vaikų apšaltalo darbui.

Tačiau dėl galutinio savo pašaukimo dar abejojo: norėjo tapti misionieriumi ir važiuoti pagoniškus kraštus skelbti Evangelijos; traukė ir vienuolinis gyvenimas. Tačiau labiausiai troško dirbti su vaikais. Puikiai baigus mokslus, pamaldžiai jauną kunigą kvietė kelios turtingos parapijos, jo laukė darytojo vieta seminarijoje, tačiau pasiūlymą kunigas Bosko atsisakė iškart. Jis bauginio pavojus supasaulinti ir didelį atsakomybę Dievui dėl savo pašaukimo. Kunigas Bosko visą gyvenimą šventai prisiminė motinos žodžius:

Vaikeli, jei tapsi kunigu, tu per nelaimingą pasidarytum turtingas, mano kojos nebus tavo namuose.

Prasidėjo kunigo Bosko - jaunimo auklėjo - kelias. Vaikus patraukti buvo paprasta. Būriai jam atbėgdavo pas kunigą, ištroškę užuojautos, žmoniškumo, šviesos. Darbo pradžia - šventadienio oratorijos, kurios m. kurtis 1841 m., kai Bosko dar mokėsi akademijoje.

Šventadienio oratorijos tvarkaraštis iš pat pradži buvo savotiškas. Švenčių dienomis ir sekmadieniais iš ryto kiekvienas galėdavo priėti išpažinties ir priimti Komuniją. Po pietų kunigas Bosko pasakydavo trumpą pamokslą, pagiedodavo kokią giesmelį ir prasidėdavo katekizmo pamoka. Tik jimo tiesas kunigas Bosko aiškindavo domiais ir gyvais pavyzdžiais. Po pamokos, jei turėdavo, kunigas Bosko visiems padalydavo po kokią dovaną.

Naujų veikimų kunigas Bosko buvo sumanęs pavesti šv. Pranciškaus Saleziečio globai:

Jaunuomenės auklėjimas reikalauja daug meilės ir nusižeminimo, o šv. Pranciškus Salezietis kaip tik buvo to dorybių kultas pavyzdys.

Po ilgų klajonių kunigui Bosko pavyko sukurti pastoviai - Turine, Valdoko priemiestyje, išsinuomoto nedidelius namus; šie namai ir tapo būsimos kunigo Bosko staigos pradžia. Kartą per savaitę jis surinkdavo vaikus, pamokydavo juos katekizmo, be to, surasdavo jiems tinkamo darbo, rūpinosi, kad jie nepatektų blogų draugijų. Tačiau to jam buvo mažai - svajodavo apie prieglaudą, mokyklą, amatą dirbtuves, kur vaikai galėtų išieiti mokslą, išmokti amato. Prieglauda atsirado tada, kai kunigas Bosko atsikvietė pagalbą savo motinai, tikrai šventą moterį, kuri nepabėgė atsakyti pasiturimo gyvenimo, tačiau viską išleido skurdą, vargą ir nežinią.

Iš pradži tegalėjo priimti keletą vaikų. Jūs maitino, auklėjo ir mokė pats kunigas Bosko su savo motina. Vėliau atsirado padėjėjų, buvo statomi nauji mokyklos, dirbtuvių, miegamųjų pastatai. Pastatyta Marijos Kriškių Pagarbos bazilika. Neapsiribota Turinu - oratorijos ir prieglaudos išsiplėtė Italijoje ir kitose Europos valstybėse. Susikūrė *Saleziečių kongregacija*. Mergaitė auklėjimui buvo kurtos *Marijos Kriškių Pagarbos dukterys*. 1875 m. Patagonijoje išvyko pirmas saleziečių misionierių būrys; jie netruko pasekti kitos ekspedicijos. Misionieriais kunigais ir vienuoliais tapo geriausi kunigo Bosko auklėtiniai.

Tai tik trumpas žvilgsnis kunigo Bosko darbams, stebinančius savo užmojais ir apimtimi. Gali pasirodyti, kad jam lydydavo ypatinga Dievo malonė, saugodama nuo klaidų. Dievo Apvaizda ir Marijos globa, kuria kunigas Bosko lygiškai pasitikėjo, iš tiesų vedė jį pašaukimo keliu, bet tas kelias buvo erškėtais nuklotas.

Apvaizdos ranka kunigas Bosko pajuto jau vaikystėje, - tada susapnavo pranašingą sapną, nusakantį jį, kaip vaikų apaštalo, keli. Sapnai, kurie neretai jam lankydavo, buvo savotiškos simbolinės ateities vizijos, ateities gairės ir uždaviniai, jie stiprino ir guodavo juose bei sunkumuose.

Sunkum jam niekada nestigo. sik rus pastoviai, beveik be perstojo vyko statybos, kurioms reik jo dosni, turting geradari. Ne tik statyboms, bet ir vaik išlaikymui, nes pats kunigas Bosko netur jo n skatiko: per jo rankas per jo milijonai, o jis pats n geresnio apdaro ne sitaisydavo. Aukotojams, už kuriuos kunigas Bosko nuolat meld si ir kuriuos laimino, dažniausiai atsilygindavo pats Dangus, gr žindamas sveikat ar dovanodamas koki kit prašom malon. Negana to - kai kunigas Bosko pritr kdavo pinig, pati Apvaizda pasi sdavo jam kok turting geradar ar nepagydom ligon, ir kunigo Bosko malda Marijai bei palaiminimas padarydavo stebukl. Vis kunigo Bosko gyvenimo keli lydi tokie stebuklai, iš ties liudijantys Apvaizdos rank.

Dideli sunkum kunigui Bosko kl santykiai su visuomene. To meto Italijos visuomen, draskoma religini ir politini aistr, jo veikl sutiko nepalankiai, net priešiška. Netgi kai kurie kunigai, jo draugai, iš pradži, kada oratorijos veikimas atrod pasmerktas žlugti, klausydami kunigo Bosko plan, laik j bepro iu. Kunig Bosko ištikimai r m tik Turino arkivyskupas Fransonis.

Konfratrai, netrukus pamat kunigo Bosko darbo rezultatus ir aiški Apvaizdos rank, pakeit savo nuomon, o su valdžios staigomis ir protestantais t s si ilga kova. XIX a. vidury s Italijos religiniame ir politiniame gyvenime buvo audringas: vairios protestant sektos kovojo su katalikais ir valstyb t kov r m ar bent toleravo. statymu buvo panaikinti vienuolynai, persekiojami uol s kunigai, tremiami vyskupai (pvz., buvo iš-tremtas Turino arkivyskupas Fransonis). Ištikimyb popiežiui buvo laikoma kone valstybiniu nusikaltimu.

Suprantama, kaip sunku buvo kunigui Bosko tokiomis s lygomis pl s-ti savo staigas, tuo labiau kurti nauj kongregacij. Jo staigose nuolat lank si vairios revizijos, oratorijoje dukart buvo daroma krata. O kiek kart kunigui Bosko reik jo ginti savo vaikus ir veikl prieš vidaus reikal ir švietimo ministrus, burmistr, vairius žemesnius valdininkus! Jpyk fanatikai protestantai ne kart k sinosi j nužudyti. Juos erzino ne tik kunigo Bosko oratorij plitimas, bet ir jo leidžiami žurnalai „Katalik skaitymai“, „Jaunuomen s biblioteka“ ir kt.

Nelengvai sek si patvirtinti nauj Salezie i kongregacij Vatikane - ia reik jo veikti ne vieno kardinolo priešišku, nors kunig Bosko r m pats popiežius Pijus IX. Reik jo nežmoniškos ištverm s, atkaklumo, pasiaukojimo, nepaprastos meil s ir ypatingos Dievo pagalbos, kad b t galima nugal ti tiek kli i. Tiau ir didžiausiuose pavujuose kunigas Bosko dr siai gyn ties. Šiaip nepaprastai geras ir švelnus žmon ms, jis buvo nepalenkiamas ten, kur reik jo ginti Dievo garb ir ties.

Jo žodis, tiesus ir tvirtas, visada nuspalvintas meil s, paveikdavo ir didik, ir vargš. Tai buvo ta malon, kurios jis meld, aukodamas savo Pirm sias šv. Mišias. Tod l ne kart didžiausi jo priešai, pasikalb j su

kunigu Bosko, atsiversdavo ar bent nustodavo jam kenk. Žmones nepaprastai veik ir kunigo Bosko pamokslai, kuri jis sak labai daug. Ypatingos jo diplomatijos - tiesos ir ištikimyb s Dievui diplomatijos pagalbos kreipdavosi ir popiežiai, kai reik davo spr sti komplikuo tus Bažny ios santykius su to meto bedieviška Italijos valdžia.

Nuo t laik pasaulis labai pasikeit , bet ir šiandien jam ne mažiau reikia meil s ir tiesos, o užvis labiausiai - doros. Tod l kunigo Bosko asmenyb švie ia dideliu pavyzdžiu šiandien, kai jaunimas yra prarad s idealus, kai Dievas ir tik jimas yra pašalintas iš aukl jimo staig , kai vykdoma sisteminga katalik diskriminacija tariamos žemiškos laim s ir s žin s laisv s vardan. Ši dien moderni mokykla paremta ne ugdymu vaiko asmenyb s, o jos niveliacija, broliškum artimui pakei iant kolektyvizmu, kuriame n ra nei tikros meil s, nei tikro žmogaus supratimo, kuris atbukina žmogaus jautrum tiesai ir pažadina pirmą primityv bandos jausm .

Kunigas Bosko, aukl damas t kstan ius vaik , ugd nepakartojam kiekvieno žmogaus individualyb , siek atskleisti kiekvieno dvasios galias, žvelg kiekvien žmog kaip unikal Dievo k rin ir steng si pažadinti t dieviškumo kibirkšt l , kuri kiekvienam, net pa iam menkiausiam žmogui, net didžiausiam nusid j liui suteikia nelygstam vert . Kunigas Bosko ypa jaut atsakomyb už amžin j žmogaus likim . Šiandien, kada modernusis žmogus paniškai bijo mirties, kaip savo beprasmio gyvenimo pabaigos, gali pasirodyti kraupu, kad kunigas Bosko vaikams nuolat primindavo pasirengim laimingai mir iai ir ta intencija reguliariai rengdavo specialias pamaldas. Ta iau tai nebaugino vaik , atvirkuš iai, - ugd atsakomyb už savo gyvenim ir veiksmus. *Pad k man išganyti tavo siel* , - nuolat kartodavo jis aukl tiniams.

Kunigas Bosko vaikus aukl jo meile - visiems ir atskirai kiekvienam. Ne kas kita, tik meil ir padiktavo jam saugojamosios aukl jimo sistemos principus. Kad jie b t aiškesni, pacituosime ia vien kit salezie i staig reglamento (taisykli) žangos mint .

Protas ir religija - tai du rankiai, kuri aukl tojas niekada negali paleisti iš rank .

<...> staigos direktorius privalo b ti visa siela pasiaukoj s savo aukl tiniams, negali eidamas savo pareigas užsikrauti kokio kito darbo.

Mokytojai, dirbtuvi ved jai ir asistentai turi b ti aukštos dorov s žmon s. Jie kaip maro privalo vengti visokios r šies išskyrim ir ypatingo prisirišimo prie keli aukl tini ...

Teesie duodama visiška laisv b gioti, žaisti, šokin ti ir š kauti, kaip tik kas išmano. Drausm palaikyti, sveikat ir dorov sustiprinti labai daug padeda gimnastika, muzika, deklamacija, vaidinimai, ekskursijos. Reikia tik ži r ti, kad vaidinamasis ir

deklamuojamasis dalykas, publika, pašnekesiai neb t žalingi do-rovei.

Dažna išpažintis, dažna komunija, kasdienis dalyvavimas šv. Mišiose - tai kertiniai aukl jimo nam pilioriai, - toki nam , kuriuose nematyti rykšt s ir grasinimo. Negalima versti vaik eiti išpažinties ar komunijos, reikia tenkintis juos padr sinti ir suteikti reikiam patogum .

Saugojamosios sistemos esm , paties kunigo Bosko žodžiais tariant, vaik *priži r ti taip, kad aukl tiniai nerast progos žeisti Diev . Štai k rašo knygos apie kunig Bosko autorius:*

Aprašyti saugojamosios sistemos pritaikym labai sunku. Teorija ia <...> labai siaura ir paprasta. Salezie i auklyba yra griežtai praktinio pob džio ir remiasi daugiausia tradicija, papro iais. Jau-nieji mokytojai, dirbdami drauge su senaisiais, akylai juos steb da-mi ir jais sekdami išmoksta mažy i taisykli , gyja tam tikros praktiškos intuicijos, kuri aukl tojui bematant padeda išnarplioti kiekvien abejojim ir neaiškum ...

Štai kaip yra tvarkomi aukl jimo namai tos sistemos dvasia. Direktorius yra labiau t vas negu vyresnysis. Visi kiti - lyg vyres-nieji broliai. Aukl tiniai - jaunesnieji broliukai. Meil ir pasitik ji-mas jungia aukl tojus su aukl jamaisiais. Vieni meilingai veda, kiti - meilingai klauso. Priemon s visos paprastos ir d l to labai s kningos. Štai jos: protas, tik jimas, meil ...

Nuolat gyvendamas viešumoje, nuolat bendraudamas su daugybe žmo-ni , kunigas Bosko geb jo išlaikyti vidin rimt , dvasios giedr ir pusiau-svyr . Tai didel s savitvardos rezultatas, nes jis iš prigimties buvo karšto, choleriško temperamento. Savitvard , nuolankum , malon elges su žmo-n mis jis ugd sau nuo mažens slapta atgaila, pasiaukojimu, atkakliu darbu, malda. Štai kas rašoma monografijoje apie j :

Pirm syk pama ius, palaimintasis kunigas Bosko atrod visai papra-stas žmogus. Vidutinio gio, gražaus k no sud jimo, kiek gunktel j s, visada susikaup s. Tas vidinis susikaupimas ir jo išvaizd puoš kaž-kokiu patraukliu, rimtu meilingumu. J pamat s, kiekvienas pajusdavo prieraišum ir pagarb . Švelni šypsena nuolat šviet iš jo l p bei aki ir kai kada vis jo asmen nutvieksdavo kažkokiu angelišku kil-numu. Visados b davo mandagus, švelnus, rimtas ir malonus, jo žodis patraukdavo kiekvieno žmogaus šird . <...> Turtingi ir vargšai, pa-ž stami ir nepaž stami, gerieji ir blogieji at j pas kunig Bosko ras-davo draug , t v , suramintoj . <...> Jo kalba b davo rami, pamo-kanti, pavyzdinga, dažnai ir linksma, o kartais - net truput , saikin-gai ironiška. <... > Kunigas Bosko suprato savo laik dvasi , m iš jos visa, kas buvo teisinga ir gera, bet niekada nepasidav nešamas tos dvasios srov s. Palaimintasis prieš t srov yr si. Štai kaip reikia

suprasti kunigo Bosko moderniškum . <...> Kovoti už tik jim , už Katalik Bažny i palaimintajam teko su visais, neišskiriant valdžios atstov , neišskiriant pa ios valdžios virš ni , nes ir tos, deja, buvo apsvaigusios sektantizmo d mais. Ta iau jo kova buvo teis ta, atvira, dr si, bet drauge kupina gailestingumo ir pagarbos atakliausiems ir pavojingiausiems priešams. <...> Didel dorovin ir visuomenin tak gali gyti tik tas, kuris kas valand moka visomis savo galiomis siekti Dievo. <...> Kunigo Bosko atsižad jimas ir savitvarda buvo aukš iausio laipsnio. <...> Jis tramd ir vald visas savo aistras, saugojo širdies jausmus ir visus savo polinkius kreip Diev . <...>

Kunigas Bosko buvo nepaprastai atsargus skaistyb s atžvilgiu. Skaistyb tryško iš jo žvilgsnio ir elgsenos, iš jo žodži ir darb . <...> Vienoje paskaitoje kunigas Bosko pasak salezie iams, kad Dievas išblaškyt kongregacij kaip vejas rudenio lapus, jeigu tik jos namai prad t bent kiek nusikalsti skaistybei. Kit syk dar labiau pabr ž t mint : „Skiriamoji, charakteringoji m s kongregacijos doryb turi b ti skaistyb , lygiai kaip pranciškonams b - dingas neturtas arba j zuitams - klusnumas“.

Kunigas Bosko mir 1888 m. sausio 31 d., o 1929 m. balandžio 21d. paskelbtas palaimintuoju. Šiandien jis kalba pasauliui ne tik savo didžiais darbais, bet ir asmenybe, šiandien, kai meil s viet užima neapykanta, o jaunimas, nors sotas ir apr pintas, stokoja paties svarbiausio - ideal , tik jimo ir doros.

Pasaulis ši laik jaunuol meta savo s kur , viliodamas vairiomis modernyb mis, užmiršdamas viena - kad jaunuolio siel kaip trapi g - lel reikia saugoti nuo pavoj , nuo per ankstyv šaln , kol ji subr s ir sutvirt s. Tai savo gyvenimu ir darbais mums rod kunigas Bosko, tod l jo patyrimas toks aktualus.

(Pareng *Ramun Palaukyt* [Al Po lulpait] pagal kn.: *Palaimintasis kunigas Jonas Bosko*. Lietuvi salezie i leidinys. Turinas, 1930.)

MINTYS SUSIM STYMU I

MARIJA PE KAUSKAIT -ŠATRIJOS RAGANA

1980 met liepos 27 dien Židikuose buvo iškilmingai minima 50 met sukaktis nuo m s rašytojos ir pedagog s Marijos Pe kauskait s-Šatrijos Raganos mirties.

Didel dalis jos grožin s k rybos yra išleista ir m s laikais, ta iau pedagoginiai raštai teb ra spec. fonduose ir mažai kam prieinami. Pagerbdami šviesi rašytojos asmenyb , tiek daug davusi lietuvi literat rai ir dvasios kult rai, skelbiame pluoštel jos min i , skirt jaunimui.

Gerai laik sunaudojame, kai kiekvien darb dirbame, neišleisdami iš aki vyriausiojo tikslo - sielos išganymo. Visi kiti tikslai - turtas, žem s

laim, garb - turi trauktis antrą eilę. Gali ir jie m s veiksmuose pasilikti, bet tik tiek, kiek vyriausiam tikslui netrukdo. Jei giliausioji m - s s žin sako, kad jie kliudo, tai, neatsižvelgdami niek, turime juos atmesti nuo sav s. Visiškai nuo j nusigr žti.

Vienas anglas kart pasak, kad lietuviai visk dirba taip, tarsi b t amžini. Argi neteisingai jis pasteb jo? Juk mes iš tikro eikvojame t laik, gaišiname j ir n kiek nebranginame, tartum jo tur tume neišsemiamus šaltinius.

Oi kaip praverst mums atsiminti, kad laiko turime ne bedugn šaltin, bet maž, griežtai nuseikt saikel, kurio n vienu gr deliu nepadidinsim. Laikas yra mums Dievo patik tas valdyti turtas, iš kurio tur sime duoti smulki apyskait. Tur sime atsakyti už kiekvien valand l: ir už tas juod sias, kuriose blogai elg m s, ir už tas bespalves kaip voratinklio si leliai, kurias, kad ir nepadarydami nieko blogo, praleidžiame veltui, be jokios naudos.

Teisuolis kart paklaus :

Jei šiandien nieko nuskriaudžiau darbu nei žodžiu, ko gi turiau prašyti, kad man atleist? O balsas iš aukštybi taip atsak: Prašyk, kad tau atleist vaikas, kurio veidelio nenušvietei džiaugsmo šypsena, nuskriaustas gyvulys, kurio neapgynei, ir rož, kuri nuvyto, nes jos nepalastei.

Kiekvienas žmogus - tiek pagars j s, tiek paprastas, - yra s j jas. Nuolat, be paliovos s ja artim j širdis savo žodži ir darb gr dus. Skirtumas tik tas, kad žmogus, pagars j s protu ir talentu, s ja juos t kstan ius, milijonus širdži, o paprastas žmogelis - širdis tos saujel s žmonei, su kuriais jis gyvena ir susitinka.

Išmokti valdytis yra pirmasis kiekvieno žmogaus r pestis ir pareiga, pirmasis mokslas, svarbesnis už visus mokslus. Nes mokslas, proto lavinimas, trumpai sakant, visa kult ra stovi ant savitvardos, lyg namas ant pamat .

Negali b ti toki aplinkybi, kurios, tikint Diev ir turint tvirtos vailios, žmog gal t priversti blog darb padaryti.

<...> Reikt nuolat atsiminti tuos gražius žodžius: *Kas neatsisako nuo to, kas leistina, tas nemok s atsisakyti nuo to, kas neleistina*, - nes neprat s valdyti ir gniaužti savo geiduli, žmogus neišvengiamai tampa t geiduli vergu. Tod l kiekvienas krikš ionis turi b ti iš dalies asketas. Askez dvasiai yra tai, kas medžiagai druska - saugoti nuo puvimo.

Amžinyb s jausm žadinti savyje ir kitiems ugdyti yra be galo svarbus uždavinys. J atlikti pirmiausia turi moteris. B dama jautresn, religingesn, ji stipriau už vyr ilgisi to, ko šis pasaulis negali duoti. J mažiau negu vyr patenkina šios žem s laikinumas. Ji duoda gyvyb naujoms kartoms. Ji giliau jau ia gyvenim esant vien maž visumos dalel. Ne

veltui visose tautose šventosios ugnies saugotojos b davo moterys. Tai gražus tikro moters pašaukimo simbolis. Jos uždavinys yra kurstyti ir saugoti švent ugnel , kuri rusena kiekvieno žmogaus sieloje - Absoliuto, Tobulyb s, Amžinyb s troškim .

<...> Visa, kas tikrai moteriška, turi b ti gražu. Grožis - tai moteriški ypatyb . Kadangi galiausiai grožis ir g ris yra tas pats, tai tikras moteriškumas visuomet yra gražus, o tai, kas jam priešinga, yra bjauru. Iš tikro n ra nieko taip neestetiško, kaip ne tik burnojanti, ne tik šmeižianti ir apkalbin janti, bet ir svetim paslapt sakanti ir tiesiog per daug plepanti moteris. Ji stovi baisiai toli nuo to moteriškumo idealo, kur turi b ti susivienijusi tiesa, g ris ir grožis.

Kiekvienas gauna tai, ko trokšta, ir nueina ten, kur veržiasi. Kiek daug kas trokšta pragaro ir j veržiasi!

Kas labiausiai žavi švent j gyvenime? Tas j mok jimas nepasiduoti kasdienio gyvenimo nemalonumams, ta galia taip juos panaudoti, kad jie tampa laiptai ne pragar , bet dangaus sodus. Niekas taip nekelia žmogaus aukšty n, kaip mok jimas stov ti tvirtai lyg uola prieš gyvenimo mažmožius ir niekas jo taip nežemina, kaip nuo mažmoži priklausomas elgesys. Ko esame verti, jei mus kiekvienas nemalonus mažmožis - niekniekis išstumia iš v ži , kuriomis privalome eiti, b dami Kristaus mokiniai.

Kiekvienas turi daryti tiek gero, kiek leidžia jo gabumai, jo sveikata, jo gyvenimo aplinkyb s. Su kuo nors susid r , su kuo nors tur dami reikal , pirma paklauskime save: *K gero galiu tam žmogui padaryti?*

Daugiausia gero gali padaryti tas žmogus, kuris turi tvirt vali , nes kiekvienas geras darbas yra sujungtas su kokia nors auka.

M s poj iai n ra m s paskutin instancija. Jie yra klaidingi, netobuli, kaip ir visi material s dalykai, ir d l to turi b ti tikrinami aukštesnio už juos dalyko. Jie moka gudriai mus suklaidinti ir j apgauti mes lyg kvailiai meluojame, nieko nesuprasdami. Dažnai jie temato ir tegirdi tai, ko nori, o nori to, kas patinka m s žemesniajam aš. Jie iužin ja paviršiumi, kaip ant ledo, visai nejausdami, kas gl di gelm je. Jiems t ra prieinamas kevalas, branduolio jie nepasiekia.

Gird jau vien moter sakant: *Kas madinga, tas gražu*. Štai tipingas miniažmogio pasakymas. Žmogus, kuris neturi aiški ir tvirt princip , eina ten, kur traukia daugumas. Paskiau sako: *Kas madinga, tas ir padoru*

Žmogus pripranta prie bjauriausi , beg diškiausi dalyk . Tik pirm kart blogai padaryti yra sunku, g da, drovu. Paskiau jau eina kaip sviestu patepus. Kaip žmogus, ilgai b damas dvokian iame ore, nejau ia jo dvokimo, taip ir j s, gyvendamos šioje beg diškoje laiko aplinkumoje.

nebematote nepadorumo, nesuprantate netekusios to dvasinio vitamino, kuris padeda atsispirti infekcijai.

Jei žmonija atgimdavo, tai tik dėl to, kad atsirasdavo žmoniai, kurie turėjo drąsos nedaryti to, ko dar visi. Ir jums reikia turėti tos drąsos. Žinau, kad tai nelengva mūsų laikais, kai techniškai taip aukštai iškilus velniška pasileidimo banga liejasi su tokiu ligos šiol negirdetu smarkumu ir žilumu. Bet juk tikime, kad Dievas yra stipresnis už velnią.

Jaunime, žinai, kad brangiausias žmogaus turtas yra jo siela. Sudaryk mūrą, kur kaip baisios bangos granito uolas atsimuštas velniškas siautėjimas.

(Iš kn. *Mergaitės kelias* [parengė Ada Urbonaitė])

Dar kelios mintys

Jeigu krikščionis tikrai seka paskui Kristų, jis pripažįsta ir priima kritiką, kantriai pakelia neapykantą ir persekiojimus (Kjara Liubi).

Tie, kurie leidžia, kad juos nukryžiuot su Kristumi, dalyvauja Jo veikloje ir padeda gelbėti žmoniją (plg. Ezechielį).

Kai mes maldingai žvelgiame Tave, Viešpatie, tada suvokiame Tavo šios draugystės paslaptį. Visoks šios žemės skausmas atsispindi Tavo Veide. Mūsų liedes, nevirt ir skausmą Tu padarei savuoju skausmu, kad mūsų maža, prisilgta širdis būtų išvaduota ir mes ištyrinti galėtume pakilti prisiklimo džiaugsmu. Suteik, Viešpatie, kad Tavo meilė mumyse būtų didesnė, negu baimė, kad mūsų pasitikėjimas būtų galingesnis negu abejonų ir nepasitikėjimas (Martynas Taueris).

Daryk tai, ko gali, ir prašyk to, ko negali. Tada Dievas suteiks malonę, kad galėtai tai, kas atrodė neįmanoma (šv. Augustinas).

Išmintingam užtenka pasakyti tik pradži, o pabaigą jis pats žino, - skelbia afrikiečių patarlė. Reikėtų mums tai prisiminti. Jeigu kiekvienas padės taikos pradži, tuo jis prisidės prie to, kad pasaulis būtų ramesnis ir taikingesnis.

Eikite ir neškite taiką ir ramybę, - šiais žodžiais užbaigė šv. Mišias vienas kunigas Lilienfelde (Austrija).

pareigojimas nešti taiką išryškina Evangelijos esmę ir leidžia aiškiai suprasti, kad dalyvavimas pamaldose yra tik dalis tikėjimo pareigų. Kita dalis - tai mylėti, padėti, atleisti. Kitaip tariant, - skleisti ramybę šeimoje, darbovietoje, bendraujant su žmonėmis, kad visas gyvenimas būtų kaip malda (Roselas Termilenas).

VIEŠPATIE,

*pažadink m s Bažny i -
ir prad k nuo man s.*

*Atgaivink m s bendruomen -
ir prad k nuo man s.*

*Suteik, kad taika
ir Dievo pažinimas ateit žem -
ir prad k nuo man s.*

*Suteik savo meil
ir ties visiems žmon ms -
ir prad k nuo man s.*

(Alfonsas Ferreira)

* * *

„*Ecce homo*“ - tai užrašas ant vart , kurie veda prie Dievo (Peteris Lipertas).

Žmogus turi vidin ties tada, jeigu jo vidinis pasaulis harmoningas su jo žodžiais ir darbais, jeigu tai, kas yra jo širdyje, jis patvirtina savo veikla (Johanas Geileris).

Esm sudaro ne didelis m stymas, o didel meil (Šv. K dik lio J zaus Teres).

Krikš ionis, nors užimt ir kukliausi pad t, yra atsakingas už savo met , nes jis spinduliuoja Kristaus j ga (Rainhildas šnaideris).

Kas ia žengsite, susitaikinkite: t vas su s numi, vyras su žmona, tikintysis su netikin iuoju, krikš ionis su atsimetusiu broliu (Užrašas Tez Susitaikinimo bažny ioje).

Tik danguje mes pamatysime, kiek daug mes skolingi vargšams už tai, kad jie mums padeda labiau myl ti Diev (Kalkutos Motina Teres).

Dievas yra galingas. Tod l niekas negali m s bauginti. Jeigu m s dienos yra ni rios, jeigu naktys tokios tamsios, kaip t kstan iai vidurnak i , - mes privalome nuolat galvoti, kad yra didi palaim teikianti galyb , kurios vardas - Dievas. Dievas gali išvesti iš didžiausios aklaviet s, tamsiausi vakarykšt dien pakeisti švies rytoj , skais i amžinyb s aušr (Martynas Liuteris Kingas).

Kiekviena diena yra Dievo palaiminta ir priklauso Jam. Tod l mes privalome j žengti kaip Dievo pasiuntiniai. K sutiktume, sutinkame Diev . Mumyse turi atsispind ti Dievas, Kristus, Šventoji Dvasia ir Evangelija. Tokia yra m s užduotis kiekvien dien . Mes turime b ti pasireng Dievo vardu priimti bet koki situacij , valdyti ir nugal ti save, b ti kantr s, nuolank s, teisingi. Visuomet pasireng b ti persekiojami taip, kaip buvo persekiojamas Kristus.

Dažnai mes turime pakelti skaudžius smgius ir sumokti didelį išpirkimo skolą. Svarbu, kad būtume tam pasirengę. Jeigu ši diena mes priimsime kaip Dievo palaimintą, tada kad ir kas vyktų, ji taps tarsi Dievo dovana. Priimkime viską kaip Dievo dovaną, tada gal sime veikti visus sunkumus. Viešpaties vardu paženklinkime šią dieną. Dievas palaimino jėgą mums, kad mes joje gyventume (Entonis Bliumas).

Gerosios jėgos sako: „Aš noriu kurti ir būti“.

Blogosios jėgos sako: „Aš noriu turėti ir atrodyti“ (Ratenau).

Kai žmogus supranta, kokios Kristaus savybės yra jam artimos, tada atsiveria akys ir jis supranta, kas yra Dievas, kas yra jis pats. Maža to, jis supranta, kas yra žmogus ir kas yra pasaulis. Tada jis atranda tiesą ir tampa laisvas (Romanas Gvardinis).

Kas pasiryžta skleisti gerą, tegul nelaukia, kad kiti žmonės nurinktų akmenis nuo jo kelio (Albertas Šveiceris).

BAŽNYIA PASAULYJE

Oberamergau Kristaus kanios vaidinimas. Nuo gegužės iki rugsėjo Oberamergau mieste užplūsta lankytojai pasižinti Kristaus kanios vaidinimu. Tokie vaidinimai kas dešimtmetį rengiami jau beveik 350 metų. Vokietijoje XVII a. siautėjo maras. Tada Oberamergau gyventojai 1633 m. padarė žadą surengti Kristaus kanios vaidinimą, jei maras juos aplens. Padavimas byloja, kad gretimame kaime nuo maro išmirė visi, išskyrus dvi šeimas, o Oberamergau nemirė nė vienas.

To žado gyventojai laikosi po šiais dienais. Vaidinimai trunka 5 mėnesius - nuo gegužės iki rugsėjo. Vaidinti turi teisę tik vietos gyventojai, atvykėliai - jei išgyvenę Oberamergau 20 metų arba jei jau 10 metų yra susituokę su vietiniu.

Vaidinime dalyvauja 140 žmonės, iš jų 35 pagrindiniai. Marijos vaidmeniui parinktos dvi mergaitės. 18-kai pagrindinių vaidmenų parengti dar atsarginiai artistai. Vaidinimui reikia daug pasišventimo, laiko ir lėšų. Jau metai kaip 6 siuvėjos siuva ir taisto kostiumus. O kur dar scenos rengimai ir visa kita. Renginio išlaidoms jau dabar iš Bavarijos kredito banko pasiskolinta 12 milijonų markių. Tikimasi, kad vaidinimas duos 25 milijonus markių pajamų. Iš jų bus apmokėti technikos rengimai, honorarai vaidintojams, mokesčiai... Gindami pinigų nekęs, jie entuziazmas aukščiau medžiagini dalykų. Tai daugiau negu teatras. Tai savotiška tik jimo išraiška. Paskutinį kartą vaidinta 1970 m. Tada lankytojų buvo daugiau kaip pus milijono.

Vienuol garb s sal je. Nacionalin je garb s sal je Kapitolijuje Vašingtone buvo pastatyta statula vienuolei, motinai Džozefai Priso iš Apvaizdos vienuolijos. Motina Džozef gyveno pra jusio amžiaus pabaigoje. Ji pirmoji Šiaur s Amerikoje m r pintis našlai iais, seneliais ir ligoniais.

Šiuo metu toje sal je stovi 91 asmens statulos, o tarp j - ir 4 katalik kunig .

Šventieji be stebukl . Popiežius palaimintaisiais paskelb ind n Kotryn Tekavit iš irok z genties, 1680 m. mirusi netoli Monrealio, j zuit Žoz de Ankjet , pirm j misionieri Brazilijoje, pasauliet Pedr de Betank r , kuris darbuos i Gvatemaloje, ir kitus. Tai pirmas kartas, kad kanoniškam procesui nebuvo reikalaujama stebukl . Lig šiol šalia herojišk dorybi buvo reikalaujama dviej specifini stebukl , kuriuos reik davo rodyti. Dabartin Vatikano kongregacija pasitenkino dokumentacija, rodan ia, kad daugel met sklido garsas apie asmen šventum ir stebuklingum .

Popiežius klausykloje. Pirm kart istorijoje popiežius klaus tikin i j išpažin i . Dideliam žmoni nustebimui, Did j penktadien popiežius Jonas Paulius II, ant baltos sutanos užsimet s juod apsiaust , Šv. Petro Bazilikoje at jo klausykl klausyti išpažin i .

Amerikoje daugiau nei 4000 diakon . Šiaur s Amerikoje per 1000 diakon gavo pastovaus diakonato pareigas. T rodo neseniai paskelbta oficiali statistika: 1979 m. spalio m nes Amerikoje buvo 4028 diakonai. Dauguma diakon ved ir turi valdiškas tarnybas.

1980 m. spalio 19 d. (sekmadien) Stirni bažny ioje (Mol t raj.) pad kos ir garbinimo Auk - šv. Mišias - aukos kan. Stanislovas Kiškis, kuriam spalio 20 d. sukanka 80 met . Jubilias - aktyvus *Gyvosios dvasios s j džio*, prasid jusio maždaug prieš 50 met , dalyvis, pokario metais patyr s Sibiro šalt ir kan ias, visada neš ir neša kitiems ties , meil ir švies .